

Miejski Program Rewitalizacji dla Częstochowy 2013 +

Aktualizacja 2013

Aktualizacja wykonana przez:

City Consulting Institute

ul. Gliwicka 228 40-861 Katowice

e-mail: biuro@ccinstitute.pl

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	3
SPIS TABEL:	4
SPIS MAP:	4
SPIS TABLIC:	4
WSTĘP	5
1. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W MIEŚCIE	7
1.1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	8
1.1.1 Charakterystyka środowiska naturalnego.....	8
1.1.2 Obszary prawnie chronione i zabytki zlokalizowane na terenie gminy	9
1.1.3 Infrastruktura techniczna	10
1.1.4 Własność gruntów.....	13
1.1.5 Główne bariery rozwoju	14
1.2 GOSPODARKA.....	14
1.2.1 Główni Pracodawcy i Struktura Podstawowych Branż Gospodarki.....	14
1.2.2 Liczba podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w danych sektorach	16
1.2.3 Główne bariery rozwoju - identyfikacja problemów dla gospodarki	17
1.3 STREFA SPOŁECZNA	18
1.3.1 Struktura demograficzna i społeczna	18
1.3.2 Określenie grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji	19
1.3.3 Stan i różnicowanie dochodowości gospodarstw domowych.....	23
1.3.3 Struktura organizacji pozarządowych	23
1.3.4 Główne bariery rozwoju	24
1.4 ANALIZA SWOT	24
2. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO – SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU	26
3. ZAŁOŻENIA AKTUALIZACYJNE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	35
3.1 CELE I KRYTERIA.....	35
3.2 ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANYCH OBSZARÓW - UZASADNIENIE I CHARAKTERYSTYKA	36
3.3 PODZIAŁ NA ZADANIA INWESTYCYJNE.....	41
4. WYKAZ PLANOWANYCH DZIAŁAŃ 2013+	41
A. KATALOG PLANOWANYCH DZIAŁAŃ PRZESTRZENNYCH	42
B. KATALOG PLANOWANYCH DZIAŁAŃ GOSPODARCZYCH	48
C. KATALOG PLANOWANYCH DZIAŁAŃ SPOŁECZNYCH	48
5. WYTYCZNE W ZAKRESIE MIESZKALNICTWA	49
6. PLAN FINANSOWY	49
7. WDRAŻANIE MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI – SYSTEM AKTUALIZACJI.....	56
8. MONITORING I OCENA DZIAŁAŃ.....	58
9. PROMOCJA I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA	61
ZAŁĄCZNIK NR 1	64
ZAŁĄCZNIK NR 2	66

SPIS TABEL:

TABELA 1 LICZBA DZIAŁEK I POWIERZCHNIA GRUNTÓW NALEŻĄCYCH DO MIASTA I DO SKARBU PAŃSTWA	13
TABELA 2 POWIERZCHNIA GRUNTÓW KOMUNALNYCH WG PRAWNYCH FORM UŻYTKOWANIA W CZĘSTOCHOWIE W LATACH 2009 - 2011	13
TABELA 3 ZASOBY MIESZKANIOWE (KOMUNALNE) CZĘSTOCHOWY W 2009 R.	14
TABELA 4 STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W CZĘSTOCHOWIE W 2011 R. WG SEKCJI PKD 2007... ..	15
TABELA 5 PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH W CZĘSTOCHOWIE	17
TABELA 6 PRACUJĄCY WG SEKTORÓW WŁASNOŚCI I PŁCI W CZĘSTOCHOWIE.....	17
TABELA 7 LICZBA LUDNOŚCI W CZĘSTOCHOWIE W LATACH 2008 - 2011	18
TABELA 8 STRUKTURA LUDNOŚCI W CZĘSTOCHOWIE	18
TABELA 9 WSKAŹNIKI MODUŁU GMINNEGO	19
TABELA 10 RUCH NATURALNY WG PŁCI	19
TABELA 11 KORZYSTAJĄCY ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W CZĘSTOCHOWIE	20
TABELA 12 POTRZEBY SPOŁECZNE W ROZBICIU NA DZIELNICE W 2011 ROKU.....	20
TABELA 13 BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WG PŁCI	21
TABELA 14 GOSPODARSTWA DOMOWE W CZĘSTOCHOWIE	23
TABELA 15 ŹRÓDŁA UTRZYMANIA W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH W CZĘSTOCHOWIE	23
TABELA 16: ANALIZA SWOT DLA OBSZARU CZASOWEGO 2013+.....	24
TABELA 17 PLAN FINANSOWY DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ Z UDZIAŁEM BUDŻETU MIASTA CZĘSTOCHOWY	51
TABELA 18 PLAN FINANSOWY DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW INNYCH NIŻ Z BUDŻETU MIASTA .	54
TABELA 19 MIERNIKI MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA CZĘSTOCHOWY	60

SPIS MAP:

MAPA 1: LOKALIZACJA CZĘSTOCHOWY.....	7
MAPA 2 GRAFICZNA PREZENTACJA OBSZARÓW REWITALIZACJI	40

SPIS TABLIC:

TABLICA 1 METODYKA PRZYGOTOWANIA I AKTUALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	6
TABLICA 2 ZAKRES ODPOWIEDZIALNOŚCI PEŁNOMOCNIKA PREZYDENTA MIASTA CZĘSTOCHOWY D.S. REWITALIZACJI	56
TABLICA 3 SYSTEM MONITORINGU MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	59
TABLICA 4 ZAKRES DZIAŁAŃ PROMOCYJNYCH PRZEWDZIANYCH W RAMACH MPR	62

Miejski Program Rewitalizacji dla Częstochowy został opracowany i uchwalony uchwałą nr 667/XLV/2005 Rady Miasta Częstochowy w dniu 23 maja 2005 r. Program ten został zaktualizowany 14 maja 2007 r. uchwałą nr 103/XI/2007, 6 listopada 2008 r. uchwałą nr 393/XXXIV/2008, 28 czerwca 2010 r. uchwałą nr 709/LXII/2010, 25 sierpnia 2010 r. uchwałą nr 744/LXIII/2010 , 8 listopada 2010 r. uchwałą nr 799/LXVII/2010, oraz 26 kwietnia 2012 r. uchwałą nr 360/XXI/2012.

Przedmiotowe opracowanie stanowi aktualizację istniejącego Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Częstochowy wynikającą z następujących przesłanek:

- Konieczność rozszerzenia obecnych obszarów przemysłowych i miejskich przeznaczonych do kompleksowej rewitalizacji;
- Konieczność dostosowania do potrzeb aktualnych możliwości finansowania w obszarze rewitalizacji, w szczególności funduszu JESSICA;

Rewitalizacja jest szansą na zastosowanie kompleksowych i nowoczesnych rozwiązań w zakresie rozwoju obszarów miejskich, które w wyniku przemian gospodarczych, procesów historycznych, a także wielu innych czynników zostały zniszczone, a ich znaczenie dla rozwoju miasta zostało zdegradowane.

Dynamiczny rozwój miasta wymaga stałej aktualizacji kierunków rozwojowych, celem dostosowania się do zmian w otoczeniu.

Rewitalizacja jest procesem złożonym z działań inwestycyjnych oraz szeregu działań wspomagających, mających na celu właściwe wykorzystanie powstałej i odnowionej infrastruktury.

Proces rewitalizacji obejmuje trzy podstawowe aspekty:

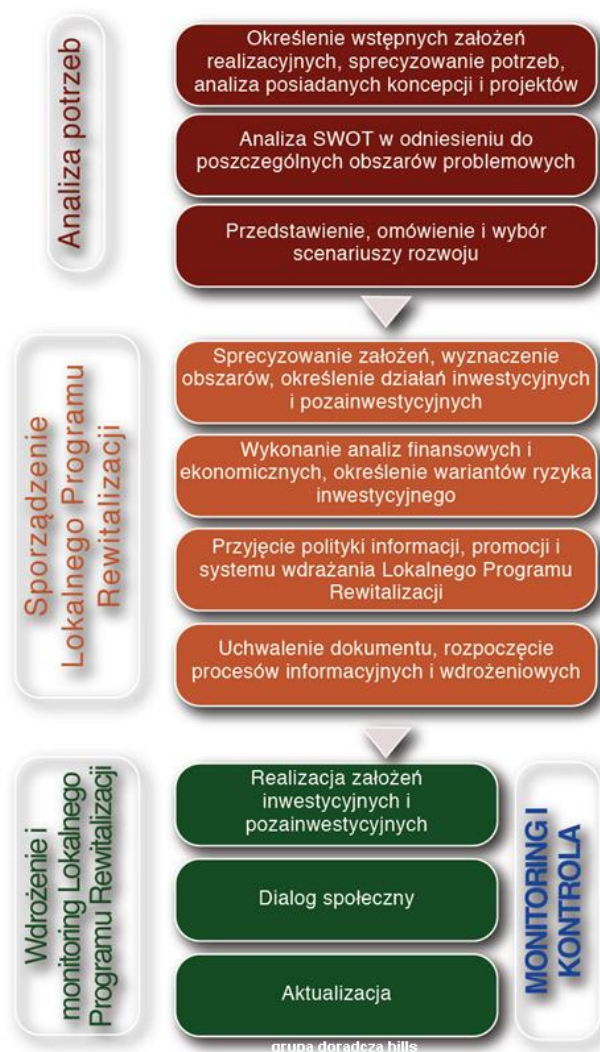
- Aspekt urbanistyczno – przestrzenny;
- Aspekt społeczno – kulturowy;
- Aspekt ekonomiczno – gospodarczy.

Wdrożenie Lokalnych Programów Rewitalizacji wymaga zastosowania działań wspomagających mających na celu jak najszybsze i możliwe najefektywniejsze realizowanie przyjętych działań inwestycyjnych.

Podstawowymi instrumentami wspomagającymi są:

- działania w obszarze przygotowania koncepcji projektowych i technicznych dla zadań ujętych w LPR,
- organizowanie pomocy technicznej i konsultacji dla podmiotów realizujących poszczególne działania inwestycyjne,
- szkolenia i programy informacyjne,
- skuteczne zarządzanie realizacją działań inwestycyjnych

Tablica 1 Metodyka przygotowania i aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

1. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W MIEŚCIE

Częstochowa miasto na prawach powiatu, położona jest w północnej części województwa śląskiego i stanowi centralne miasto aglomeracji częstochowskiej. Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2011 r. miasto liczyło 235 798 mieszkańców. Łączna powierzchnia Częstochowy wynosi 160 km² co daje gęstość zaludnienia na poziomie ok. 1476 os. / 1 km².

Mapa 1: Lokalizacja Częstochowy

Częstochowa na mapie Polski

Częstochowa na mapie województwa śląskiego

1.1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

1.1.1 CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Częstochowa leży pomiędzy dwoma istotnymi przyrodniczo obszarami: Jurą Krakowsko-Częstochowską (obszar węzłowy sieci ECONET o znaczeniu międzynarodowym) oraz kompleksem lasów położonych na zachód od miasta (stanowiącym obszar węzłowy sieci ECONET o znaczeniu krajowym). Powiązanie miasta z tymi obszarami stanowią głównie doliny rzeczne. W południowo-wschodniej części jest to dolina Warty oraz kompleks lasów na granicy z gminami Olsztyn i Mstów. W zachodniej i południowo zachodniej części miasta powiązanie to zapewnia dolina Stradomki oraz dolina Konopki. Powiązania pomiędzy dwoma węzłowymi obszarami są słabe ze względu na występujące w mieście bariery migracji zwierząt w postaci terenów zurbanizowanych oraz dróg i linii kolejowych.

W granicach miasta Częstochowy znajduje się fragment (około 87 ha) **Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd**. Do 1 stycznia 2000 r. Park Krajobrazowy Orlich Gniazd wchodził w skład Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych (ZJKP). Aktualnie, na mocy Zarządzenia Nr 222/99 Wojewody Śląskiego z dnia 16 listopada 1999 r. Park Krajobrazowy Orlich Gniazd wchodzi w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Podstawę ochrony przyrody i krajobrazu parku stanowi, zgodnie z § 1 Rozdziału I Statutu Zespołu

Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Rozporządzenie nr 15/98 Wojewody Częstochowskiego z dnia 22 czerwca 1998 roku w sprawie ochrony Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych.

Obszar parku krajobrazowego otacza **Otulina Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd**. Rozporządzenie nr 15/98 Wojewody Częstochowskiego w załączniku nr 2 określa zasady zagospodarowania parków krajobrazowych oraz wprowadza ograniczenia, zakazy i nakazy zarówno w odniesieniu do obszaru parków krajobrazowych, jak otuliny. Dla Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych sporządzony został projekt planu ochrony, który nie został jednak zatwierdzony. Zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o ochronie przyrody, nie ma obowiązku sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru parku krajobrazowego, ale projekt planu ochrony musi zostać uzgodniony przez gminy, na terenie których znajduje się park. Uzgodnienie może zawierać zobowiązanie się do przyjęcia stosownych zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

1.1.2 OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE I ZABYTKI ZLOKALIZOWANE NA TERENIE GMINY

Na terenie Częstochowy ochronie prawnej poprzez wpis do rejestru zabytków, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i o opiece nad zabytkami podlega 5 obszarów:

- historyczny układ urbanistyczny miasta Częstochowy w ramach dawnego założenia miejskiego,
- zespół klasztorny o.o. Paulinów na Jasnej Górze,
- 3 historyczne cmentarze: św. Rocha, Kule i żydowski oraz 139 obiektów lub zespołów budowlanych.

W stosunku do zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru obowiązuje:

- wymóg uzyskania pozwolenia konserwatorskiego w wypadku podejmowania jakichkolwiek działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku (art. 36 ustawy o ochronie zabytków i o opiece nad zabytkami), zwłaszcza w wypadku prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, a także w razie wykonywania robót budowlanych w otoczeniu zabytku, dokonywania podziału nieruchomości, zmiany przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku oraz umieszczania na nim urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów;
- w wypadku zagospodarowania zabytku na cele użytkowe - wymóg posiadania przez właściciela lub posiadacza zabytku dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania zabytku i możliwości jego adaptacji (z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości zabytku), a także uzgodnionego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków programu zagospodarowania i dalszego korzystania z tego zabytku, z uwzględnieniem wyeksponowania jego wartości oraz programu prac konserwatorskich.

W odniesieniu do zabytków nie wpisanych do rejestru wojewódzki konserwator zabytków może przedstawić zalecenia konserwatorskie określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w zabytku. Następuje to na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku

W celu ochrony unikalnych wartości krajobrazu miasta, w tym ekspozycji widokowej Sanktuarium Jasnogórskiego i panoramy miasta z punktów widokowych na trasach turystycznych i pielgrzymkowych, a także kompozycji sylwety miasta na tle krajobrazu jurajskiego, należy kontrolować zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym, nie dopuszczając do powstania dysharmonijnych elementów krajobrazu, takich jak dominanty konkurencyjne dla bazyliki Najświętszej Maryi Panny, obiekty o nadmiernych gabarytach, zespoły zieleni wysokiej lub zabudowy przesłaniające widok oraz inne elementy zagospodarowania o negatywnym wyrazie estetycznym. Obszar ekspozycji panoramy Częstochowy i Sanktuarium Jasnogórskiego z ważniejszych punktów widokowych, wymagający szczególnie starannego kształtowania zagospodarowania, oznaczony jest na mapie "Kierunki zagospodarowania przestrzennego". W wypadku sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w tym obszarze, w projektach tych planów należy wprowadzać ustalenia dotyczące gabarytów i wysokości zabudowy, a także zasad kształtowania zieleni i innych elementów zagospodarowania przestrzennego, mające na celu harmonijne kształtowanie krajobrazu oraz ochronę ekspozycji Klasztoru na Jasnej Górze.

1.1.3 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Zasilanie miasta w wodę pitną i przeznaczoną do celów produkcyjnych następuje z wodociągów magistralnych z kierunków: Łobodno (Ø 600 mm), Wierzchowisko (Ø 400 mm), Olsztyn (Ø 1000 mm) i Blachownia (Ø 300 mm) oraz z ujęć lokalnych, z których głównym jest ujęcie Mirów - Srocko -Olsztyn, o wydajności 52 800 m³/dobę (średnia produkcja wody z tego ujęcia w latach 1996-2001 -33 000 m³/d, przeciętne wykorzystanie - 62,5%). Ujęcia zlokalizowane na terenie miasta pokrywają 61% maksymalnego dobowego poboru wody przy wykorzystaniu 55% wydajności określonej w pozwoleniach wodnoprawnych; potencjalnie możliwe jest pokrycie potrzeb na poziomie ok. 95%. Wodę do celów technologicznych pobierają Huta Częstochowa S.A. - około 6 300 m³/dobę z rzeki Warty, oraz "Stradom S.A." i "Elanex S.A" - około 270 m³/d z rzeki Stradomki. Woda z ujęć głębinowych pobierana jest z trzech pięter wodonośnych:

- jurajskiego, w którym zasadniczą rolę odgrywa poziom górnojurajski, a w nim eksploatowany Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 326. Z części zbiornika leżącej na południowy wschód od Częstochowy zasilane są podstawowe ujęcia Mirów z rejonami eksploatacji Mirów i Srock oraz ujęcie Olsztyn z rejonami eksploatacji Kusięta, Olsztyn i Lipówki. Z części zbiornika leżącej na północny zachód od miasta zasilane są podstawowe ujęcia Wierzchowisko i Łobodno oraz pomocnicze - między innymi Rząsawa.
- czwartorzędowego, z którego zasilane są ujęcia pomocnicze Wielki Bór oraz Blachownia,
- triasowego - zasilającego ujęcia pomocnicze Konopiska - Kopalnia i Rększowice.

Komunalnymi sieciami i urządzeniami wodociągowymi na terenie miasta zarządza Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego. System wodociągów magistralnych można określić jako pierścieniowy, wieloźródłowy, zasilany z zewnętrznych i lokalnych ujęć wody. Długość sieci wodociągowej magistralnej na terenie miasta wynosi 100,20 km, długość sieci wodociągowej rozdzielczej (bez przyłączy do

budynków) wynosi 539,3 km (w tym o średnicach 100 mm do 300 mm – 506,9 km). Sieć wodociągowa obsługuje 100% mieszkańców Częstochowy. System wodociągów rozdzielczych o średnicach od 100 do 300 mm tworzą w zdecydowanej większości układy pierścieniowe. Układy o strukturze drzewiastej (bardziej podatne na skutki awarii i zapewniające niższy standard obsługi) występują głównie na końcówkach systemu obsługujących rozproszone zespoły zabudowy jednorodzinnej. Istotnym składnikiem systemu zaopatrzenia miasta w wodę są zbiorniki wyrównawcze o łącznej pojemności 56 000 m³, co stanowi ok. 52% maksymalnego zapotrzebowania dobowego w roku 2002 i około 49,5% w roku 2025. Zgromadzony zapas wody w zbiornikach pozwala na pokrycie niedoborów występujących dla maksymalnego rozbioru godzinowego oraz w sytuacjach awaryjnych. Przedsięwzięcia inwestycyjne PWiK ujęte w planach rozwojowych zlokalizowane są poza granicami Częstochowy;

Komunalnymi sieciami i urządzeniami kanalizacyjnymi na terenie miasta zarządza Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego. Ścieki z obszaru miasta zbierane są w ramach dwóch zlewni: Oczyszczalni Ścieków „Warta” S.A. obejmującej zasadniczą część miasta i Oczyszczalni Ścieków Dźbów o zasięgu lokalnym, przejmującej ścieki bytowo - gospodarcze z obszaru dzielnicy Dźbów i terenów przyległych. System ten obejmuje około 80% powierzchni terenów zainwestowanych, z pozostałych ścieki są odprowadzane do osadników i wywożone.

- Oczyszczalnia Ścieków „Warta” S.A. położona przy ulicy Srebrnej jest oczyszczalnią komunalną, do której docierają w 70% ścieki bytowo - gospodarcze, a tylko w 30% ścieki przemysłowe. Obsługuje obecnie 219 648 mieszkańców. Przy przepustowości średniodobowej 88 000m³ i ładunku BZT5 16 368 kg O₂/ dobę, posiada możliwość przyjęcia dodatkowego ładunku zanieczyszczeń, natomiast jej przepustowość hydrauliczna jest praktycznie wyczerpana. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Warta.
- Oczyszczalnia Dźbów, położona przy ulicy Anyżowej ma przepustowość średniodobową 1 000 m³, ładunek BZT5 288 kg O₂/dobę, jej docelowa przepustowość hydrauliczna może być zwiększona do 3 000m³, przy ładunku BZT5 900 kg O₂/dobę. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Konopka.
- Oczyszczalnia Ścieków Huty Częstochowa działa wyłącznie na użytek wewnętrzny huty, przejmując głównie ścieki przemysłowe powstające w trakcie produkcji własnej. Przepustowość średniodobowa wynosi 720 m³, odbiornikiem jest rzeka Kucelinka. Podobnie wyłącznie lokalny charakter posiada oczyszczalnia Wigolen S.A. - przepustowość średniodobowa 310 m³, odbiornikiem jest potok Gorzelanka.

System kanalizacyjny miasta ma w 100% charakter sieci rozdzielczej. Kanalizacja sanitarna wyposażona jest w kanały grawitacyjne, tłoczne, przepompownie i kolektory zbiorcze. System kanalizacyjny w poszczególnych zlewniach grawitacyjnych wyżej wymienionych oczyszczalni tworzy strukturę drzewiastą, której geometrię determinują lokalne kierunki spadków terenu i pośrednio przebiegi ulic obsługujących. Dostateczny standard obsługi występuje w dzielnicach Śródmieście, Stare Miasto, Lisiniec, Stradom, Raków, Zawodzie, Wyczerpy, Osiedle Tysiąclecia i Osiedle Północ. Ogólna długość sieci kanalizacyjnej zlokalizowanej na terenie miasta Częstochowy wynosi 575 km. Aktualna liczba korzystających ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej wynosi 200 641 osób, co stanowi 80,3% wszystkich mieszkańców.

Sieciami i urządzeniami do odprowadzania i podczyszczania wód opadowych i roztopowych na terenie miasta zarządza Miejski Zarząd Dróg. Najpełniejszym systemem odprowadzania wód opadowych i roztopowych charakteryzuje się zlewnia rzeki Warty obejmująca Kucelin, Dąbie, Zawodzie, Stare Miasto, Osiedle Północ i Wyczerpy Dolne. Nieco gorszy jest stan rozwoju systemu w obrębie zlewni rzeki Stradomki obsługującej Zacisze, Stradom i południową część Śródmieścia oraz za pośrednictwem dopływów Lisiniec i Liszki Górnej do wododziału biegnącego w rejonie ulicy Legnickiej, a także zlewni rzeki Konopka obejmującej w części Kuźnicę Pierwszą, Sabinów, Wrzosowiak, Błeszno i Raków.

Na terenie Częstochowy, według stanu na koniec roku 2010, potrzeby ciepłe odbiorców pokrywane są z:

- trzech źródeł ciepła pracujących na potrzeby centralnego systemu ciepłowniczego miasta eksploatowanych przez Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o.;
- dwóch wyspowych systemów ciepłowniczych eksploatowanych przez Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o. oraz Wachelka INERGIS Sp.J.;
- czterech lokalnych kotłowni eksploatowanych przez Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o. (zasilających nie więcej niż dwa budynki);
- 75 zinwentaryzowanych kotłowni lokalnych o mocy zainstalowanej od 100 kW wzwyż;
- szeregu kotłowni lokalnych i indywidualnych o mocy poniżej 100 kW;
- indywidualnych ogrzewań piecowych.

Głównym dystrybutorem ciepła jest Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o., będące właścicielem centralnego systemu ciepłowniczego miasta. Układ sieci magistralnych łączących poszczególne źródła ciepła pozwala w sytuacjach awaryjnych na częściowe zasilanie pewnych rejonów miasta z różnych źródeł. Zakład Elektroenergetyczny ELSEN S.A. eksploatuje własne źródła ciepła oraz sieć parową i sieć gorącej wody, które służą zaopatrzeniu w ciepło odbiorców zlokalizowanych na terenach po dawnej Hucie Częstochowa. Systemy ciepłownicze pokrywają ok. 56% całkowitego zapotrzebowania mocy cieplnej odbiorców. Centralny system ciepłowniczy miasta zapewnia, przy normalnej pracy, bezpieczeństwo pokrycia potrzeb cieplnych przyłączonych do niego odbiorców. W wyniku uruchomienia w miesiącu wrześniu 2010 roku przez Fortum nowoczesnej elektrociepłowni, powstało duże lokalne źródło ciepła i energii elektrycznej, co w znaczący sposób poprawiło bezpieczeństwo zaopatrzenia miasta w ciepło i energię elektryczną.

Częstochowa, według stanu na koniec roku 2010, korzysta z gazu ziemnego wysokometanowego grupy E, dostarczanego do systemu gazowniczego miasta (oraz bezpośrednio do odbiorców gazu z poziomu wysokiego ciśnienia) przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Świerklanach. Dystrybucją gazu na terenie miasta zajmuje się Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. . Częstochowa posiada tzw. stary system gazowy, zasilany pierwotnie gazem miejskim z koksowni zlokalizowanej na terenie huty. System gazowniczy Częstochowy posiada następujące cechy:

- sieci gazowe są dostępne w znacznej części na zamieszkałym obszarze miasta,
- silnie rozbudowany jest system sieci niskiego ciśnienia z występowaniem sieci o dużych średnicach (do DN 500 włącznie), co jest charakterystyczne dla miejskich systemów gazowniczych zasilanych w przeszłości gazem miejskim z lokalnych źródeł,

- brak występowania starych odcinków gazociągów żeliwnych, technologii rur kielichowych,
- możliwość sekcjonowania spójnej sieci na autonomiczne.

Na terenie miasta występuje jeden węzeł Częstochowa ul. Legionów o przepustowości 120 tys. m³/h oraz 5 stacji redukcyjno - pomiarowych I stopnia (os. Błeszno ul. Warzywna, ul. Rolnicza, os. Północ ul. Kukuczki, ul. Zarankiewicza, ul. Rozdolna) o przepustowościach od 1,6 do 15 tys. m³/h.

W miesiącu wrześniu 2010 roku został oddany do eksploatacji gazociąg przesyłowy Lubliniec – Częstochowa DN 500 o ciśnieniu nominalnym 8,4 MPa. Gazociąg ten w istotne wpłynął na zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego Częstochowy w zakresie zaopatrzenia w gaz. Będzie służył również wzmocnieniu całego krajowego systemu gazowniczego, a także pozwoli na zasilenie w gaz gmin, przez które przebiega, w szczególności gmin Boronów, Herby i Blachownia.

1.1.4 WŁASNOŚĆ GRUNTÓW

Tabela 1 Liczba działek i powierzchnia gruntów należących do miasta i do Skarbu Państwa

Forma władania	2003		2006		2007		2011	
	Liczba działek	Pow. [ha]	Liczba działek	Pow. [ha]	Liczba działek	Pow [ha]	Liczba działek	Pow [ha]
Grunty gminne	10 493	2239,0	11 994	2598,0	12 763	2612	13 642	2749,4
Grunty Skarbu Państwa	7 807	3369,0	6 859	2856,5	6 127	3492	6 221	3427,6
Udział powierzchni gruntów gminy w stosunku do ogólnej powierzchni miasta [%]	14,02%		16,27%		16,36%		17,18%	

Źródło: Miejski Program Rewitalizacji dla Częstochowy –aktualizacja 2012 (dane Zintegrowanego Systemu Informacji Przestrzennej)

Tabela 2 Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania w Częstochowie w latach 2009 - 2011

Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania w Częstochowie (ha)			
Forma	2009	2010	2011
ogółem	2701,0	2748,0	2750,0
tworzące gminny zasób nieruchomości	1451,0	1447,0	1453,0
przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	497,0	523,0	526,0
przekazane w użytkowanie wieczyste	753,0	752,0	747,0
przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym	160,0	166,0	166,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Tabela 3 Zasoby mieszkaniowe (komunalne) Częstochowy w 2009 r.

Zasoby mieszkaniowe (komunalne)		
Częstochowa	2009	
	mieszkania	powierzchnia użytkowa mieszkań
	mieszk.	m2
	9 850	438 790

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

1.1.5 GŁÓWNE BARIERY ROZWOJU

- Postępująca degradacja terenów i obiektów przemysłowych na terenie miasta,
- Wysokie koszty rewitalizacji terenów i obiektów przemysłowych,
- Zły stan substancji architektonicznej głównie dla budynków w centralnej części miasta,
- Niskie i ograniczone nakłady na inwestycje i modernizację obiektów sportowych oraz rekreacyjno – wypoczynkowych
- Niezadowalający stan infrastruktury technicznej i drogowej, brak miejsc parkingowych o odpowiednim standardzie,
- Przestrzenne rozproszenie zabudowy jednorodzinnej i występowanie różnego rodzaju działalności gospodarczych w osiedlach mieszkaniowych, co obniża ich estetykę.

1.2 GOSPODARKA

1.2.1 GŁÓWNI PRACODAWCY I STRUKTURA PODSTAWOWYCH BRANŻ GOSPODARKI

Do największych i najbardziej znanych zakładów przemysłowych na terenie miasta należą:

- **ISD Huta Częstochowa:** jest jednym z największych pracodawców w Częstochowie i jednym z wiodących w branży hutniczej. ISD Huta Częstochowa Sp. z o.o. zatrudnia ponad 3350 osób kadry inżynierskiej, menedżerów, pracowników produkcji i wydziałów pomocniczych.
- **TRW Automotive:** znajduje się w pierwszej dziesiątce światowej listy największych dostawców przemysłu motoryzacyjnego oraz osiąga w gronie firm z tej branży znakomite rezultaty finansowe. Firma dostarcza swoje produkty ponad 40 głównym światowym producentom samochodów do 250 różnych typów samochodów i zajmuje wiodącą pozycję we wszystkich kategoriach produkowanych przez siebie wyrobów.

- **Guardian Industries Poland:** Huta szkła w Częstochowie została wybudowana w latach 2001-2002 w ciągu 13 miesięcy i jest obecnie jedną z najnowocześniejszych hut szkła na świecie.
- **STOLZLE CZĘSTOCHOWA Sp. z o.o. :** (dawniej Częstochowska Huta Szkła S.A) należy do STOLZLE GLASS GROUP, której tradycje produkcyjne szkła sięgają ponad 200 lat. Siedziba główna znajduje się w Austrii, natomiast pozostałe fabryki znajdują się w Niemczech, Anglii oraz Czechach. Huta w Częstochowie specjalizuje się w produkcji szkła bezbarwnego, do produkcji którego używane są wyłącznie surowce mineralne, wysokiej jakości. Podyktowane to jest produkcją prestiżowego szkła dla branży kosmetycznej, spirytusowej jak i galanterii stołowej. Huta zatrudnia 260 pracowników (stan zatrudnienia na dzień 31.12.2009).
- **Odlewnia Żeliwa WULKAN:** Spółka Akcyjna Odlewnia Żeliwa "WULKAN" powstała w 1993r. Historia fabryki sięga 1894 roku. Przedmiotem działalności firmy jest produkcja i sprzedaż odlewów żeliwnych.
- **DOSPEL Sp. z o.o.:** to jeden z największych producentów urządzeń i systemów z zakresu wentylacji i klimatyzacji, który oferuje produkty i usługi najwyższej jakości. Spółka nieustannie stara się przewidywać potrzeby Klientów, dlatego wprowadza wiele rewolucyjnych rozwiązań, które podnoszą komfort eksploatacji produktów marki Dospel.
- **CSF Poland,**
- **CGR Polska,**
- **Brembo Poland.**

W Częstochowie znajduje się również wiele obiektów handlowych: Real z M1, Auchan, Tesco Extra, Makro Cash and Carry, OBI, Leroy Merlin, Castorama. Od 2009 roku na terenie miasta funkcjonuje pierwsza w regionie galeria handlowa: Galeria Jurajska.

Tabela 4 Struktura podmiotów gospodarczych w Częstochowie w 2011 r. wg sekcji PKD 2007

Sekcja	Przypis	2011
		Ogółem Jedn. gosp.
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	237
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	22
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	3 621
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	22
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność	69

	związana z rekultywacją	
Sekcja F	Budownictwo	2 378
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	8 090
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	1 455
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	620
Sekcja J	Informacja i komunikacja	569
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1 032
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1 098
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2 268
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	551
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	52
Sekcja P	Edukacja	658
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 473
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	417
Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa	1 568

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Zgodnie z powyższą tabelą największy udział w strukturze podmiotów gospodarczych w Częstochowie w 2011 roku odnotowano dla sekcji G :Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, następnie sekcja C : Przetwórstwo przemysłowe i sekcja F : Budownictwo. Najmniej jednostek gospodarczych działa w sekcjach B,D,O,E.

1.2.2 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH I OSÓB ZATRUDNIONYCH W DANYCH SEKTORACH

Liczba jednostek gospodarczych zarejestrowanych w Częstochowie w latach 2008 – 2011 kształtowała się na poziomie od: 25 507 jedn. gosp. w 2008r. do 26 201 jedn. gosp. w 2011 r. Jednostki sektora publicznego stanowią: ok. 2% ogółu zarejestrowanych podmiotów (2011r.), natomiast jednostki sektora prywatnego: 98%. W sektorze publicznym w 2011 r. 47% stanowią państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, natomiast 78% podmiotów prywatnych to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 5 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych w Częstochowie

Wyszczególnienie	j.m.	2008	2009	2010	2011
Ogółem					
Ogółem	Jedn. gosp.	25 507	25 824	26 725	26 201
Sektor publiczny ogółem	Jedn. gosp.	572	572	573	582
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	Jedn. gosp.	276	276	272	277
spółki handlowe	Jedn. gosp.	29	30	27	28
sektor prywatny ogółem	Jedn. gosp.	24 935	25 252	26 152	25 619
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Jedn. gosp.	19 596	19 971	20 737	20 002
spółki handlowe	Jedn. gosp.	1 996	2 092	2 184	2 316
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	Jedn. gosp.	374	386	406	417
spółdzielnie	Jedn. gosp.	80	77	77	76
fundacje	Jedn. gosp.	68	73	76	80
stowarzyszenia i organizacje społeczne	Jedn. gosp.	570	574	587	619

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Tabela 6 Pracujący wg sektorów własności i płci w Częstochowie

Częstochowa	sektor publiczny			sektor prywatny		
	2003			2003		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	31897	13762	18135	38468	21192	17276

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

1.2.3 GŁÓWNE BARIERY ROZWOJU - IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW DLA GOSPODARKI

- Wciąż mała liczba przedsiębiorstw w branży turystycznej innej niż turystyka pielgrzymkowa na Jasnej Górze,
- Wpływ procesów likwidacyjnych przemysłu ciężkiego na gospodarkę miasta i regionu,
- Brak korzystnych instrumentów finansowych na rozwój przedsiębiorstw (w tym tworzenie nowych).
- Niskie zainteresowanie terenami inwestycyjnymi w mieście.
- Mała liczba strategicznych inwestorów działających na terenie miasta.

1.3 STREFA SPOŁECZNA

1.3.1 STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA

W 2011r. liczba mieszkańców miasta wynosiła 235 798 osób. W porównaniu z latami poprzednimi liczba osób ulega nieznacznym wahaniom.

Tabela 7 Liczba ludności w Częstochowie w latach 2008 - 2011

Wyszczególnienie	J. m.	2008	2009	2010	2011
Ludność wg miejsca zamieszkania i płci – stan w dn. 31.12					
Ogółem	osoba	240 612	239 319	237 203	235 798
Mężczyźni	osoba	113 105	112 305	111 574	110 846
Kobiety	osoba	127 507	127 014	125 629	124 952

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Struktura ludności w gminie w 2011r. kształtowała się następująco:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym: 15,3%,
- osoby w wieku produkcyjnym: 64,5%
- osoby w wieku poprodukcyjnym: 20,2% ogółu mieszkańców.

W porównaniu z latami ubiegłymi maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a wzrasta odsetek mieszkańców w poprodukcyjnym co świadczy o występowaniu procesu starzenia się społeczeństwa.

Tabela 8 Struktura ludności w Częstochowie

Wyszczególnienie	J. m.	2008	2009	2010	2011
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku					
w wieku przedprodukcyjnym	os.	38 403	37 636	36 677	36 091
w wieku produkcyjnym	os.	158 250	156 727	154 498	152 113
w wieku poprodukcyjnym	os.	43 959	44 956	46 028	47 594

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Tabela 9 Wskaźniki modułu gminnego

Wyszczególnienie	J. m.	2008	2009	2010	2011
ludność na 1 km ²	osoba	1 507	1 498	1 485	1 476
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	113	113	113	113
małżeństwa na 1000 ludności	para	6,7	6,5	5,7	5,2
urodzenia żywe na 1000 ludności	osoba	9,1	9,9	9,2	8,7
zgony na 1000 ludności	osoba	11,4	11,1	11,5	11,4
przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	-2,3	-1,1	-2,3	-2,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Liczba ludności na 1 km² w 2011r. wyniosła: 1 476 osób. W gminie przypada 113 kobiet na 100 mężczyzn. W Częstochowie kształtuje się ujemny przyrost naturalny na 1000 ludności - w 2011r. wyniósł: -2,6 i co roku ulega nieznacznym wahaniom.

Tabela 10 Ruch naturalny wg płci

Wyszczególnienie	J. m.	2008	2009	2010	2011
Urodzenia żywe					
Ogółem	osoba	2 185	2 366	2 191	2 067
Mężczyźni	osoba	1 121	1 220	1 118	1 068
Kobiety	osoba	1 064	1 146	1 073	999
Zgony ogółem					
Ogółem	osoba	2726	2640	2737	2688
Mężczyźni	osoba	1364	1361	1410	1389
Kobiety	osoba	1362	1279	1327	1299
Przyrost naturalny					
Ogółem	osoba	-541	-274	-546	-621
Mężczyźni	osoba	-243	-141	-292	-321
Kobiety	osoba	-298	-133	-254	-300

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

1.3.2 OKREŚLENIE GRUP SPOŁECZNYCH WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA W RAMACH PROGRAMU REWITALIZACJI

- **Osoby objęte Pomocą Społeczną**

Jak wskazują statystyki, liczba osób objętych pomocą społeczną stopniowo rośnie z roku na rok. Największą liczbę osób ubiegających się o pomoc odnotowano w roku 2008, kiedy to ich liczba wyniosła 12 482 osoby, o 1 778 osób więcej niż w roku następnym.

Tabela 11 Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w Częstochowie

Korzystający	Jednostka	2008	2009	2010	2011
gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Gospodarstwa domowe	5 788	5 332	4 948	5 598
osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	osoby	12 482	10 704	9 866	11 622
udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	%	5,2	4,5	4,1	4,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Tabela 12 Potrzeby społeczne w rozbiciu na dzielnice w 2011 roku.

Lp.	Dzielnica	potrzeba społeczna			
		zasiłek stały	zasiłek celowy	zasiłek okresowy	pomoc państwa w zakresie dożywiania
		Liczba rodzin			
1.	Kiedrzyn	5	24	17	24
2.	Północ	60	87	124	138
3.	Wyczerpy - Aniołów	55	78	63	44
4.	Grabówka	24	42	20	26
5.	Częstochówka - Parktka	44	59	38	38
6.	Tysiąclecie	61	131	127	136
7.	Lisiniec	29	85	63	44
8.	Podjasnogórska	32	99	66	50
9.	Śródmieście	120	419	364	270
10.	Stare Miasto	280	802	673	505
11.	Trzech Wieszców	42	279	109	90
12.	Zawodzie Dąbie	6	43	39	36
13.	Mirów	2	14	15	9
14.	Gnaszyn Kawodrza	19	79	42	52
15.	Stradom	51	207	100	105
16.	Ostatni Grosz	73	307	154	149
17.	Raków	112	418	270	278

18.	Wrzosowiak	49	227	134	141
19.	Dźbów	19	94	60	50
20.	Błęszno	32	89	45	77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych „Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie za 2011 r.”

- **Bezrobotni**

Zgodnie ze statystykami Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie liczba bezrobotnych według stanu na dzień 31.12.2012 roku wyniosła 15 455 osób, w tym 7 610 kobiet. Stopa bezrobocia stopniowo wzrasta i wynosiła kolejno w latach:

- 2009: 10,3%
- 2010: 11,5%
- 2011: 12,2 %
- 2012: 13,5%

Tabela 13 Bezrobotni zarejestrowani wg płci

Wyszczególnienie	Jednostka	2008	2009	2010	2011
Ogółem	osoba	8682	11383	13220	13909
Mężczyźni	osoba	4039	5950	6861	7079
Kobiety	osoba	4643	5433	6359	6830

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

- **Niepełnosprawni**

Ważnym problemem rodzin funkcjonujących na terenie miasta Częstochowy jest niepełnosprawność. Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego z roku 2002 liczba osób niepełnosprawnych zamieszkujących w Częstochowie wynosi ponad 31,7 tys. Należy zauważyć, że w Częstochowie niski jest średni poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych. Sytuacja taka wymaga podjęcia starań w celu reintegracji zarówno zawodowej i społecznej tej grupy osób i umożliwienia im aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności. Niepełnosprawność jest rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym należy prowadzić aktywne działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse i warunki korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem w życiu codziennym, w rodzinie, w pracy, w urzędzie, które przybierają postać barier urbanistycznych, technicznych, architektonicznych, w komunikowaniu się, ekonomicznych i prawnych. Osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe, bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę.

MOPS w ramach zadań własnych udziela pomocy osobom niepełnosprawnym ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

- **Osoby Bezdomne**

Problem bezdomności, będący konsekwencją przemian ekonomiczno-społecznych naszego kraju i procesu ciągłego ubożenia społeczeństwa, staje się jednym z najistotniejszych problemów polityki społecznej samorządu. Bezdomność, jako zjawisko społeczne, wiąże się z brakiem domu, pracy, środków do życia. Osoby bezdomne stanowią specyficzną, wyodrębnioną grupę społeczną, mają wspólne cechy, podobnie postrzegają i przeżywają rzeczywistość oraz relacje z innymi ludźmi. Stają się grupą społeczną coraz bardziej izolowaną, co znacznie utrudnia ich integrację ze środowiskiem oraz powrót do normalnego życia. Wśród bezdomnych mężczyzn spotykamy osoby nadużywające alkoholu, byłych więźniów, bezrobotnych i rozwiedzionych, którzy wyprowadzili się lub zostali eksmitowani z dotychczasowego miejsca. W roku 2011 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie wypłacił zasiłki celowe 128 osobom na łączną kwotę 8 398 zł. Udzielono pomocy w postaci zasiłków stałych 139 osobom bezdomnym na łączną kwotę 504.434 zł.

- **Osoby doznające przemocy w rodzinie**

W Częstochowie, do głównych instytucji, które zajmują się problemem przemocy w rodzinie możemy zaliczyć:

- Komendę Miejską Policji w Częstochowie, ul. Popiełuszki 5,
- Sąd Rejonowy w Częstochowie, ul. Dąbrowskiego 23/35,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie - Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ul. Rejtana 7b,
- Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie, ul. Sikorskiego 78/80,
- Straż Miejską w Częstochowie, ul. Krakowska 80 bl.3,
- organizacje pozarządowe.

Zgodnie z danymi ze „Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie za 2011 r” w roku 2011 z pomocy Ośrodka Interwencji Kryzysowej skorzystało 1064 osób, w tym 780 kobiet, 234 mężczyzn i 50 dzieci, co wskazuje na wzrost liczby klientów do analogicznego okresu roku ubiegłego o 7%. Ponadto w ramach zajęć edukacyjno – korekcyjnych, pomocą psychologiczną objętych zostało 31 osób, sprawców przemocy w rodzinie. Analizując podłoże sytuacji kryzysowej - problem przemocy domowej dotyka 549 osób, czyli 52% wszystkich klientów OIK doświadcza przemocy ze strony najbliższych (głównie mąż, partner, ojciec, dorosły syn). Wśród form doświadczanej przemocy dominuje:

- przemoc psychiczna – 531 osób,
- przemoc fizyczna – 294 osoby,
- przemoc ekonomiczna – 208 osób,
- wyrzucenie z mieszkania – 78 osoby,
- przemoc seksualna – 17 osób.

1.3.3 STAN I ZRÓŻNICOWANIE DOCHODOWOŚCI GOSPODARSTW DOMOWYCH

Tabela 14 Gospodarstwa domowe w Częstochowie

Gospodarstwa domowe	ogółem	jednorodzinne ogółem	dwurodzinne	trzy i więcej rodzinne
	2002			
	gosp. dom.	gosp. dom.	gosp. dom.	gosp. dom.
Częstochowa	97 522	65 084	2 951	85

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002, GUS

Tabela 15 Źródła utrzymania w gospodarstwach domowych w Częstochowie

Źródło utrzymania	Liczba gospodarstw domowych	Udział procentowy
Dochody z pracy	49 883	51,15%
w tym:		
– w sektorze publicznym	18 846	19,32%
– w sektorze prywatnym	31 037	31,83%
w tym:		
– najemnej	22 208	22,77%
– na rachunek własny	8 829	9,05%
Niezarobkowe źródła utrzymania	41 741	42,80%
w tym:		
– emerytura i renta	36 678	37,61%
– pozostałe	5 063	5,19%
Dochody z własności	111	0,11%
Na utrzymaniu	5 050	5,18%
Nie ustalono	737	0,76%
OGÓŁEM :	97 522	100,00%

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002, GUS

1.3.3 STRUKTURA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Działalność organizacji pozarządowych w sferze zadań publicznych jest istotną cechą społeczeństwa demokratycznego, a zarazem elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Realizacja zadań publicznych przy udziale organizacji pozarządowych w znaczny sposób wpływa na poprawę warunków życia mieszkańców Częstochowy oraz na rozwój miasta.

Na terenie miasta Częstochowy działa 758 organizacji pozarządowych, w tym:

- 346 stowarzyszenia,

- 115 jednostek terenowych (oddziałów) stowarzyszeń,
- 58 stowarzyszenia zwykłe,
- 150 organizacji sportowych i rekreacyjnych,
- 66 fundacji,
- 23 ochotniczych straży pożarnych.

1.3.4 GŁÓWNE BARIERY ROZWOJU

- Zjawiska patologii społecznych, wykluczenia społecznego
- Niski poziom bezpieczeństwa publicznego,
- Brak instrumentów ekonomicznych zachęcających przedsiębiorców do zatrudniania osób wykluczonych,
- Wysoki wskaźnik stopy bezrobocia (tendencja wzrostowa),
- Zmniejszająca się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym – starzenie się społeczeństwa.

1.4 ANALIZA SWOT

Warunkiem wyjściowym do opracowania założeń aktualizacyjnych LPR było ponowne przeprowadzenie analizy SWOT. Działania przeprowadzone w mieście w mijającym okresie programowania zdecydowanie przyczyniły się do zmiany jego wizerunku. W odniesieniu do powyższych wyników analiz, konieczne było określenie założeń aktualizacyjnych dla obszaru czasowego 2013 +.

W analizie SWOT wykorzystano elementy z ostatniej wersji Miejskiego Programu Rewitalizacji zatwierdzonego 26 kwietnia 2012 r. uchwałą nr 360/XXI/2012, które wciąż pozostają aktualne.

Tabela 16: Analiza SWOT dla obszaru czasowego 2013+

PRZESTRZEŃ	
<p>Silne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sanktuarium na Jasnej Górze i zespół klasztorny zakonu paulinów - miejsce kultu maryjnego i najważniejsze centrum pielgrzymkowe w Polsce, • Obszary cenne przyrodniczo na terenie miasta, • Dobre zaopatrzenie w wodę, • Politechnika Częstochowska – szkoła wyższa 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intensywny ruch pielgrzymkowy powiązany ze wzmożonym ruchem kołowym autobusów (w szczególności powoduje okresowe utrudnienia w organizacji ruchu oraz zanieczyszczenie powietrza, hałas i odpady, • Postępująca degradacja terenów i obiektów przemysłowych na terenie miasta, • Zły stan substancji architektonicznej głównie

<p>o zasięgu ogólnokrajowym, oraz ważny ośrodek naukowo – badawczy współpracujący z wieloma zakładami przemysłowymi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zorganizowana sieć szlaków rowerowych i pieszych, • Liczne zabytki na terenie miasta (Rynek, Ratusz). 	<p>dla budynków w centralnej części miasta,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niskie i ograniczone nakłady na inwestycje i modernizację obiektów sportowych oraz rekreacyjno – wypoczynkowych, • Niezadawalający stan infrastruktury technicznej i drogowej, brak miejsc parkingowych o odpowiednim standardzie, • Zły stan techniczny dróg, • Wciąż bardzo mała liczba przedsiębiorstw w branży turystycznej innej niż turystyka pielgrzymkowa na Jasnej Górze, • Słabo rozwinięte zaplecze noclegowe i gastronomiczne, • Duże natężenie ruchu kołowego w centrum miasta skutkujące wysokim poziomem hałasu komunikacyjnego.
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wolne tereny potencjalnie inwestycyjne • Spodziewany wzrost wartości nieruchomości w efekcie procesu rewitalizacji • Rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, • Uporządkowanie zdegradowanych części miasta i przywrócenie ładu przestrzennego, • Rozwój turystyki biznesowej oraz szkoleniowo – konferencyjnej, • Zwiększenie nakładów na promocję i reklamę miasta. 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wysokie koszty rewitalizacji obiektów przemysłowych i zdegradowanych części miasta, • Długotrwały proces regulacji stanu prawnego terenów i obiektów poddawanych rewitalizacji, • Niedostateczne wykorzystanie możliwości finansowania projektów ze środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

GOSPODARKA

<p>Silne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • położenie na szlaku komunikacyjnym • duży napływ pielgrzymów i turystów • lokalizacja terenów Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. • lokalizacja nowych zakładów produkcyjnych 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • niskie zainteresowanie inwestorów terenami i obiektami przemysłowymi w mieście. • utrzymujące się bezrobocie, • likwidacja dużych zakładów produkcyjnych • utrudnienia w przygotowaniu inwestycji wynikające ze stanów własnościowych • niewykorzystanie potencjału pielgrzymkowego, • Niedostateczne wsparcie MŚP na terenie miasta.
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja prywatnych inwestorów, • zagospodarowanie zdegradowanych terenów przemysłowych do nowych funkcji, • szansa rozwoju rynku usług dla osób w podeszłym wieku w związku ze zjawiskiem starzenia się ludności, 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • odpływ z miasta w poszukiwaniu pracy młodych, wykształconych pracowników • dalszy spadek wartości nieruchomości i stawek czynszów

SPOŁECZEŃSTWO

<p>Silne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szeroki dostęp do usług edukacyjnych dla młodzieży akademickiej (osiem wyższych uczelni) • znaczna ilość organizacji pozarządowych • znaczna liczba inicjatyw i programów o charakterze społecznym, • efektywne wykorzystanie funduszy europejskich 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • pogarszająca się sytuacja materialna i społeczna części społeczeństwa • malejąca liczba studentów • wysoki poziom bezrobocia nie rejestrowanego oraz duża liczba osób długotrwale bezrobotnych • niedostosowanie kwalifikacji w stosunku do zapotrzebowania pracodawców • znaczne zróżnicowanie dzielnic miasta pod względem nasilenia zjawisk patologicznych • brak dodatkowych atrakcji, które skłoniłyby turystów do dłuższego pozostania w mieście • niska aktywność organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu funduszy
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaangażowanie organizacji pozarządowych w prace socjalne, • podniesienie poziomu wykształcenia młodzieży pochodzącej z rodzin patologicznych, • integracja mieszkańców wokół przestrzeni wspólnych, • zahamowanie procesu odpływu młodych ludzi z miasta. 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystne tendencje demograficzne (ujemny przyrost naturalny) i związany z tym proces „starzenia się ludności”. • wzrost zagrożenia bezpieczeństwa publicznego w dzielnicach kryzysowych • nasilanie się zjawisk patologicznych • pogorszenie sytuacji społeczno-gospodarczej gmin powiatu częstochowskiego w związku z spadkiem zatrudnienia na terenie Częstochowy • stały wzrost stopy bezrobocia w mieście • rozwój patologii wśród młodzieży • stały spadek liczby ludności w mieście.

2. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO – SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU

<p>Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 – 2015</p>	<p>Główny cel: podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin</p> <p>PRIORYTET 6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej</p> <p>Kierunek działań: Podniesienie konkurencyjności polskich regionów</p> <p>Kierunek działań: Wyrównanie szans rozwojowych obszarów problemowych</p>
<p>Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007 – 2013</p>	<p>Celem strategiczny: tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej</p>

(Narodowa Strategia Spójności)	i przestrzennej. Cel szczegółowy: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Obszar strategiczny: Przeciwdziałanie marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020	Priorytet: Ochrona i kształtowanie środowiska oraz przestrzeni Cel strategiczny: Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki Kierunek działań: Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu Cel strategiczny: Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni Kierunek działań: Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic Kierunek działań: Rewitalizacja terenów zdegradowanych Kierunek działań: Kształtowanie ośrodków wiejskich
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013	Priorytet VI. Zrównoważony rozwój miast Działanie 6.2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych , którego celem jest wielofunkcyjne wykorzystanie obszarów zdegradowanych. Cel działania jest realizowany poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • Poddziałanie 6.2.1. „Rewitalizacja – duże miasta”, którego celem jest wsparcie dla obszarów zdegradowanych, przede wszystkim: powstałych w wyniku przemian rynkowych terenów przemysłowych, powojennych, popegeerowskich oraz niszczących i tracących atrakcyjność centrów i dzielnic miast podlegających procesowi suburbanizacji na terenie miast liczących powyżej 50 tys. mieszkańców. • Poddziałanie 6.2.3. „Rewitalizacja – JESSICA”, którego celem jest rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich poprzez zwiększenie ich atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej oraz poprawę warunków życia mieszkańców.
Program Rozwoju Subregionu Północnego na lata 2007 - 2013	Cel główny: poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców – od wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz konkurencyjności i innowacyjności jego gospodarki do wzrostu zamożności gospodarstw domowych. Cel strategiczny: Kształtowania i umacnianie pozycji Częstochowy jako centrum subregionu wypełniającego funkcje regionotwórcze dla całego obszaru jego oddziaływania. Cel szczegółowy: Aktywizacja społeczna i gospodarcza obszarów objętych programem rewitalizacji oraz wzmocnienie funkcji centrotwórczych stymulujących rozwój miasta.
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Częstochowy	1. W celu osiągnięcia trwałego, zrównoważonego rozwoju miasta, a także realizacji celów i priorytetowych kierunków rozwoju zawartych w strategii rozwoju Częstochowy, przyjmuje się niżej określone kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta: 1.1. Tworzenie możliwości wzajemnie nie konfliktowego rozwoju wszystkich podstawowych form wykorzystania przestrzeni, poprawy ładu przestrzennego oraz podniesienia atrakcyjności środowiska miejskiego. 1.2 Tworzenie warunków zaspokojenia potrzeb mieszkańców, lokalnych podmiotów gospodarczych oraz przyjezdnych. 1.3. Rewitalizacja starych dzielnic miejskich i terenów przemysłowych - szczególnie tych, w których istnieje zabytkowa zabudowa o wysokich walorach architektonicznych - oraz ich integracja funkcjonalna i społeczna z organizmem

	<p>miejskim, poprzez nadanie tym obszarom nowych, trwałych funkcji.</p> <p>1.4. Zapewnienie trwałości istnienia ekologicznych funkcji środowiska miasta i wzbogacenie struktury przyrodniczej.</p> <p>2. Zmiany w strukturze terenów o funkcji gospodarczej (produkcyjnej i usługowej) powinny następować w niżej określonych kierunkach:</p> <p>2.1. Racjonalizacja wykorzystania istniejących terenów przemysłowych w rejonie Huty Częstochowa (Strefa Aktywności Gospodarczej) oraz umiarkowany rozwój strefy poprzez zagospodarowanie nowych terenów.</p> <p>2.2. Rewitalizacja terenów poprzemysłowych w dzielnicach: Stare Miasto, Trzech Wieszców, Ostatni Grosz – z nadaniem tym terenom nowych, trwałych funkcji gospodarczych. Preferowane będą usługi oraz działalność produkcyjna nie stwarzająca uciążliwości dla mieszkańców, których lokalizacja przyczyni się do podniesienia standardu funkcjonalnego i estetyki zabudowy w tych obszarach.</p> <p>2.3. Zagospodarowanie na cele produkcji i usług nowych terenów zlokalizowanych w sąsiedztwie węzłów autostrady A-1 i drogi krajowej nr 1, które powinno służyć odbudowie bazy ekonomicznej miasta oraz wzmocnieniu pozycji Częstochowy jako regionalnego ośrodka pracy, między innymi poprzez stworzenie oferty lokalizacyjnej dla inwestorów strategicznych.</p> <p>2.4. Zagospodarowanie na cele usług o ponadmiejskim zasięgu oddziaływania - ze szczególnym uwzględnieniem usług rekreacji i wypoczynku, terenów w rejonie Żłotej Góry oraz w dzielnicy Mirów.</p> <p>3. W strukturze terenów o funkcji mieszkaniowej należy realizować następujące kierunki zmian:</p> <p>3.1. Restrukturyzacja starych dzielnic mieszkaniowych położonych w części śródmiejskiej, polegająca na rewitalizacji zasobów posiadających wysokie walory historyczne architektoniczne oraz ekonomicznie uzasadnione możliwości podniesienia standardu (w tym zmiany ogrzewania piecowego na inne nośniki – zgodnie z polityką energetyczną miasta), lub na stopniowym zastępowaniu zdekapitalizowanych i pozbawionych wartości historycznej zasobów nową zabudową.</p> <p>3.2. Realizacja nowych zespołów zabudowy w terenach pozwalających na optymalne wykorzystanie istniejącej lub znajdującej się w rozbudowie infrastruktury technicznej, czemu służyć będzie opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.</p> <p>3.3. Ukształtowanie w ośrodkach lokalnych (dzielnicowych lub osiedlowych) wielofunkcyjnych zespołów handlowo-usługowych wraz z przestrzeniami publicznymi.</p> <p>3.4. Stopniowa regulacja układów lokalnych ulic w celu doprowadzenia do zgodności z warunkami technicznymi.</p>
<p>„CZĘSTOCHOWA 2025 - Strategia Rozwoju Miasta”</p>	<p>Priorytet 3. Kształtowanie ładu przestrzennego i funkcjonalnego miasta,</p> <p>Cel ogólny 3.2. Kompleksowa rewitalizacja centrum miasta i innych obszarów wymagających ożywienia. Zakładane kierunki działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie nowych form zarządzania centrum miasta i obszarami realizującymi projekty rewitalizacyjne tak by umożliwić koordynację różnorodnych działań, w tym realizowanych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-społecznego • Rewitalizacja dzielnic mieszkaniowych w tym poprawa stanu

- ogólnodostępnej infrastruktury usług użyteczności publicznej i rekreacji
- Wdrażanie przyjętego „Miejskiego programu rewitalizacji dla miasta Częstochowy”, w tym przygotowanie i wdrożenie pilotażowego projektu rewitalizacji

Nawiązanie do polityk i programów dziedzinowych dotyczących poszczególnych dziedzin funkcjonowania miasta :

Miejski program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na lata 2011-2014 „BEZPIECZNA CZĘSTOCHOWA” (Załącznik do Uchwały Nr 808/LXVII/2010 Rady Miasta Częstochowy z dnia 8 listopada 2010 r.)

Cele i zadania Programu:

- 1) głównym celem Programu jest utrzymanie i poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Miasta Częstochowy;
- 2) głównymi zadaniami Programu są:
  - a) podejmowanie skutecznych działań restrykcyjno-represyjnych zmierzających do ograniczenia lub eliminacji najbardziej uciążliwych zagrożeń,
  - b) realizacja i aktualizacja działań prewencyjnych i edukacyjnych dla zapobiegania zagrożeniom;
- 3) rodzaje podejmowanych działań:
  - a) rozpoznanie i stałe monitorowanie zagrożeń,
  - b) doraźne działania inspekcji, służb i straży oraz osób posiadających odpowiednie uprawnienia,
  - c) doraźne działania obywatelskie, wskazywanie i informowanie o zagrożeniach,
  - d) monitorowanie i aktualizacja Programu;
- 4) w celu systematyzacji celów, zadań i podejmowanych działań Rada Miasta Częstochowy ustala podział na segmenty odnoszące się do poszczególnych kategorii zagrożeń.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy miasta Częstochowy na lata 2011-2015 (Załącznik do Uchwały Nr 753/LXIV/2010 Rady Miasta Częstochowy z dnia 20 września 2010 r.)

Zgodnie przyjętym programem podstawowym celem remontów jest zapewnienie bezpieczeństwa użytkownikom lokali i budynków oraz osób trzecich. W pierwszej kolejności realizowane będą prace remontowe eliminujące zagrożenie bezpieczeństwa, następnie o charakterze zapobiegawczym, a w dalszej kolejności remonty o charakterze zachowawczym.

Ponadto program określa m.in.:

- ograniczenia w sprzedaży lokali mieszkalnych, zasady ustalania stawki czynszowej,
- zasady zarządzania mieszkaniowym zasobem gminy
- Źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach

- działania mające na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy

Zintegrowany plan rozwoju transportu publicznego dla miasta Częstochowy na lata 2009–2015 (Załącznik do Uchwały Nr 496 / XLIV/ 2009 Rady Miasta Częstochowy z dnia 29 czerwca 2009 roku) .

Celem Planu jest wyznaczenie priorytetów oraz ustalenie zasad realizacji założeń polityki transportowej Miasta, dla stworzenia sprawnego systemu transportowego Miasta jako rozwijającego się regionalnego centrum gospodarki, nauki, usług i przemysłu, a przy tym słynnego centrum pielgrzymkowego. Cel ten związany jest ściśle z aktualnym planem finansowym oraz systemem zarządzania Miastem i współpracą z gminami ościennymi.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Częstochowy na lata 2007-2013 (załącznik do Uchwały 232/XX/2007 Rady Miasta Częstochowy z dnia 13 grudnia 2007 roku).

Przygotowana przez Zespół Zadaniowy Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Częstochowy na lata 2007-2013, pozwala na realizację perspektywicznej wizji miasta, której nadano poniższe brzmienie.

Częstochowa jest dla mieszkańców, turystów i pielgrzymów:

- miastem przyjaznym i atrakcyjnym,
- miastem bezpiecznym i zapewniającym wysoki poziom i jakość życia,
- miastem trwałego rozwoju gospodarczego,
- miastem z bogatą ofertą kształcenia w nowoczesnym systemie edukacji,
- miastem zapewniającym dobrą opiekę medyczną i profesjonalną pomoc społeczną,
- miastem z bogatą i zróżnicowaną ofertą kulturalną i możliwościami rekreacji.

„Częstochowa niepełnosprawnym” Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2007-2013 (Załącznik do Uchwały Nr 1053/LXIV/2006 Rady Miasta Częstochowy z dnia 23 października 2006 roku)

Cel ogólny: Promocja równych szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym.

Cele pośrednie:

- Zapewnienie równych szans osobom niepełnosprawnym w zakresie dostępu do edukacji, kultury i sportu,
- Tworzenie warunków pełnego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej i rehabilitacji,
- Wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin poprzez system pomocy społecznej,
- Integracja osób niepełnosprawnych i rozwój środowiskowych form pomocy,
- Likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych, technicznych, transportowych oraz w komunikowaniu się,
- Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

„Program osłonowy na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością na terenie Miasta Częstochowy na lata 2007-2013” Załącznik do Uchwały Nr 1055/LXIV/2006 Rady Miasta Częstochowy z dnia 23 października 2006 roku

Cel nadrzędny Programu: Przewyciężenie zjawiska wykluczenia społecznego osób bezdomnych poprzez wspieranie i podejmowanie inicjatyw na ich rzecz.

Cele szczegółowe:

- działania osłonowe zapobiegające degradacji biologicznej i społecznej osób bezdomnych,
- przywrócenie osób bezdomnych do życia w rodzinie, usprawnienie funkcjonowania w społeczeństwie,
- usamodzielnienie osób bezdomnych poprzez pozyskiwanie dla nich lokali mieszkalnych oraz miejsc pracy,
- działania profilaktyczne zapobiegające utrwaleniu się i poszerzaniu zjawiska bezdomności.

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście Częstochowa na lata 2006-2013 (Załącznik do Uchwały Nr 1020/LXII/2006 Rady Miasta Częstochowy z dnia 28 sierpnia 2006 roku)

Cel główny - tworzenie warunków do bardziej skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele pośrednie:

- podejmowanie i wspieranie działań zmierzających do podnoszenia świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie,
- rozwijanie umiejętności samokontroli i kreowania właściwych postaw wobec rodziny,
- organizowanie poradnictwa i interwencji w przypadkach przemocy w rodzinie.

Program ochrony środowiska dla miasta Częstochowy na lata 2004 – 2015 (Załącznik do Uchwały nr 375/XXXI/2004 Rady Miasta Częstochowy z dnia 31 maja 2004r.)

Program Ochrony Środowiska określa politykę środowiskową, ustala cele i zadania oraz szczegółowe programy zarządzania, odnoszące się do aspektów środowiskowych, usystematyzowane według priorytetów. Przy tworzeniu Programu przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia w pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień techniczno – ekonomicznych związanych z przyszłymi projektami.

celami Programu Ochrony Środowiska są:

- rozpoznanie stanu istniejącego i przedstawienie propozycji zadań niezbędnych do kompleksowego rozwiązania problemów ochrony środowiska w podziale na cele krótkookresowe, średniookresowe i długookresowe,
- wyznaczenie hierarchii ważności poszczególnych inwestycji (ustalenie priorytetów),
- przedstawienie rozwiązań technicznych, analiz ekonomicznych, formalno – prawnych dla proponowanych działań proekologicznych,
- wyznaczenie optymalnych harmonogramów realizacji całości zamierzeń inwestycyjnych ze wskazaniem źródeł finansowania.

Zgodność MRP z Wstępnym Projektem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego Na Lata 2014 – 2020:

„Wstępny projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020” został stworzony w oparciu o zapisy zawarte w przedstawionym przez Komisję Europejską tzw. „pakiecie legislacyjnym” dla polityki spójności na lata 2014-2020, z uwzględnieniem zmian wprowadzanych w trakcie kolejnych etapów negocjacyjnych. W pakiecie znalazły się szczegółowe regulacje odnoszące się do wszystkich funduszy Wspólnych Ram Strategicznych, w tym Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Obejmują one przepisy związane z misją i celami polityki Spójności, ramami finansowymi, szczegółowymi ustaleniami w zakresie programowania, sprawozdawczości, zarządzania i realizacji projektów, dużymi projektami.

Program Rewitalizacji Miejskiej dla Miasta Częstochowy 2013 + zgodny jest z priorytetem V i IX Wstępnego Projektu RPO WSL na lata 2014 – 2020.

PRIORYTET V. OCHRONA ŚRODOWISKA I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO:

Celem głównym Priorytetu jest ochrona i poprawa jakości środowiska oraz ochrona dziedzictwa kulturowego. Będzie on realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku;
- wykorzystanie terenów zdegradowanych;
- ochrona dziedzictwa kulturowego.

Priorytet V odpowiada celowi tematycznemu Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów W ramach Priorytetu Ochrona środowiska i dziedzictwa kulturowego uwzględniono priorytety inwestycyjne:

- zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego,
- zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego,
- ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego,
- działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, w tym rekultywacja terenów przemysłowych i redukcja zanieczyszczenia powietrza.

W ramach Priorytetu wspierane będą działania w zakresie rozwoju infrastruktury wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, rekultywacji i zagospodarowania terenów typu brownfield oraz ochrony dziedzictwa kulturowego. Infrastruktura wodno – kanalizacyjna wspierana będzie poprzez inwestycje w sieci kanalizacji sanitarnej oraz deszczowej, oczyszczalnie ścieków, a także systemy zaopatrzenia w wodę. Tereny typu brownfield obejmują obszary przemysłowe, popegerowskie, powojkowe, pokolejowe. W ramach gospodarki odpadami wsparcie uzyskają przedsięwzięcia w zakresie budowy (przebudowy) zakładów odzysku, unieszkodliwiania odpadów,

systemy selektywnej zbiórki odpadów (zbiórka - segregacja–przekazanie odpadów do odzysku), jak również kompleksowego oczyszczania terenu z odpadów zawierających azbest wraz z zapewnieniem jego bezpiecznego unieszkodliwienia. Ponadto, wsparcie uzyskują projekty dotyczące ponownego wykorzystania terenów typu brownfield, w tym zdegradowanych. Możliwe działania obejmą rekultywację, tj. przekształcenia w celu przywrócenia funkcji przyrodniczych terenów oraz kompleksowe uzbrojenie terenów pod inwestycje wraz z ich promocją. W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego przewiduje się realizację projektów polegających na zabezpieczeniu zasobów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń, jak również konserwacji, (renowacji) obiektów objętych jedną z form ochrony zabytków zgodnie z art. 7 Ustawy o ochronie zabytków.

Główni beneficjenci:

- Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- Podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki i stowarzyszenia;
- Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej);
- Porozumienia podmiotów wyżej wymienionych reprezentowane przez lidera;
- Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;
- Podmioty działające w oparciu o umowę/porozumienie zgodne z zapisami ustawy o partnerstwie publiczno – prywatnym oraz ustawy o koncesji na roboty budowlane lub usługi;
- Organizacje pozarządowe;
- Organy administracji rządowej;
- Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe;
- Osoby fizyczne reprezentowane przez JST;
- TBS;
- Podmioty wykonujące działalność leczniczą , w rozumieniu ustawy o działalności leczniczej, posiadające osobowość prawną lub zdolność prawną.

Wskaźniki realizacji celów Priorytetu

- Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów (tony/rok);
- Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę (osoby);
- Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków (równoważna liczba mieszkańców);
- Łączna powierzchnia zrehabilitowanych gruntów (hektary);
- Powierzchnia siedlisk objętych wsparciem w celu osiągnięcia lepszego statusu ochrony (hektary).

PRIORYTET IX . WŁĄCZENIE SPOŁECZNE I REWITALIZACJA

Celem głównym Priorytetu jest wzrost spójności społecznej i zmniejszenie dysproporcji w poziomie życia mieszkańców. Będzie on realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- aktywizacja osób wymagających wsparcia poprzez nowe formy pomocy;
- rozwój i wzmocnienie spójności lokalnej poprzez rewitalizację fizyczną, gospodarczą, społeczną terytoriów zmarginalizowanych oraz wzrost dostępności usług społecznych w szczególności podejmowanie przedsięwzięć odpowiadających kompleksowo na potrzeby grup wykluczonych w zakresie ich aktywizacji, przyjmujące charakter długofalowego organizowania społeczności lokalnych na obszarach miejskich i wiejskich z uwzględnieniem wsparcia dostępu do usług w formie stacjonarnej, środowiskowej oraz rozwój e-usług;
- zwiększenie potencjału społecznego i aktywności zawodowej osób i grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym w szczególności poprzez programy aktywizacyjno - rozwojowe skierowane do rodzin, dzieci i młodzieży oraz zintegrowane ścieżki wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i osób wykluczonych, w tym poprzez wdrożenie zintegrowanego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych.
- rozwijanie sektora ekonomii społecznej i wzmocnienie roli gospodarki społecznej w integracji społeczno - zawodowej w regionie poprzez wspieranie struktur podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności wdrażanie regionalnego planu na rzecz rozwoju ekonomii społecznej we współpracy z kluczowym i interesariuszami.

Priorytet IX odpowiada celowi tematycznemu Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.

W ramach Priorytetu Włączenie społeczne i rewitalizacja uwzględniono priorytety inwestycyjne:

- wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich;
- aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności – jeden z czterech priorytetów inwestycyjnych wspieranych w ramach koncentracji 60% środków EFS w Programie;
- ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym;
- wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych;
- lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność.

Główni beneficjenci działań wspieranych przez EFRR:

- Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- Podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki i stowarzyszenia;
- Podmioty działające na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego wybrane zgodnie z prawem zamówień publicznych;

- Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;
- Organizacje pozarządowe;
- Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (niewymienione wyżej);
- Spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS, spółdzielnie socjalne; Administracja rządowa;
- Przedsiębiorcy;
- Podmioty wykonujące działalność leczniczą, w rozumieniu ustawy o działalności leczniczej, posiadające osobowość prawną lub zdolność prawną;
- Porozumienia ww. podmiotów;
- Podmioty działające w oparciu o umowę/ porozumienie zgodnie z zapisami ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym oraz ustawy o koncesji na roboty budowlane lub usługi.

Główni beneficjenci działań wspieranych przez EFS

- wszystkie podmioty posiadające osobowość prawną – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych) np. JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia JST, podmioty III sektora, kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne, przedsiębiorcy, w tym w szczególności przedsiębiorcy społeczni, podmioty lecznicze, LGD.

Wskaźniki realizacji celów Priorytetu:

- Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zostały objęte wsparciem w ramach programu;
- Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które skorzystały z podstawowych usług społecznych w ramach programu;
- Liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach projektów dotyczących ekonomii społecznej;
- Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich (osoby);
- Otwarte przestrzenie utworzone lub odnowione na obszarach miejskich (metry kwadratowe);
- Budynki publiczne lub komercyjne zbudowane lub odnowione na obszarach miejskich (metry kwadratowe);
- Odnowione budynki mieszkalne na obszarach miejskich (metry kwadratowe).

3. ZAŁOŻENIA AKTUALIZACYJNE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

3.1 CELE I KRYTERIA

Z punktu widzenia rozwoju miasta, ważnym kryterium aktualizacji MPR jest rozszerzenie obecnych obszarów, które mogą być poddane rewitalizacji. Możliwość wpisania nowych terenów w Lokalny Program Rewitalizacji

wynika zarówno z faktu, iż są to poprzemysłowe i zdegradowane obszary miejskie, ale także zainteresowania nimi przez potencjalnych inwestorów.

Kolejną przesłanką aktualizacji jest konieczność wpisania projektów, które mogą być w najbliższej perspektywie czasowej, to jest w latach 2013-2020, finansowane i realizowane przy udziale środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Należy zaznaczyć, iż ze względu na brak regionalnych programów operacyjnych i innych wytycznych dla nowej perspektywy finansowej, Program Rewitalizacji jest aktualizowany dla perspektywy czasowej 2013+. Zmiany, które zostaną wprowadzone dla okresu nowej perspektywy finansowej będą wymagały kolejnej, gruntownej aktualizacji Miejskiego Programu Rewitalizacji.

Zasadniczym celem działania dla Miejskiego Programu Rewitalizacji zatwierdzonego 26 kwietnia 2012 r. uchwałą Rady Miasta Częstochowy nr 360/XXI/2012 jest ożywienie gospodarcze i społeczne, a także zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych poprzez:

- rewitalizację i odnowę zdegradowanych obszarów miasta i dzielnic mieszkaniowych;
- rewitalizację obiektów i terenów po-przemysłowych, przez zmianę dotychczasowych funkcji na gospodarcze, społeczne, edukacyjne, zdrowotne, rekreacyjne i turystyczne.

Program zakłada, że rezultaty te zostaną osiągnięte dzięki skoordynowanym działaniom.

- w sferze przestrzennej - poprzez przedsięwzięcia inwestycyjne,
- w sferze gospodarczej - poprzez programy wspierające działalność przedsiębiorstw na obszarach rewitalizowanych, zgodną z celami strategicznymi rozwoju miasta,
- w sferze społecznej - poprzez programy wspierające aktywność społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych.

3.2 ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANYCH OBSZARÓW - UZASADNIENIE I CHARAKTERYSTYKA

W wyniku diagnozy sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz po przeanalizowaniu wskaźników wymienionych w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa, w poprzedniej wersji Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Częstochowy wyodrębniono dwa wymagające rewitalizacji obszary miejskie oraz pięć obszarów poprzemysłowych:

RM 1 - Śródmieście

RM 2 - Raków – Ostatni Grosz,

RP 1 - Papiernia Warta,

- RP 2 - Wełnopol - Elanex,
- RP 3 - rejon Częstochowskiej Strefy Aktywności Gospodarczej,
- RP 4 - Złota Góra,
- RP 5 - rejon stawów Bałtyk" - "Adriatyk.
- RP 6 - obszar Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej

Podczas aktualizacji Programu Rewitalizacji wyznaczono nowe obszary, rozszerzając tym samym obecne granice rewitalizacji. Dokonano analizy poszczególnych terenów ze względu na potrzebę ich przekształceń, zainteresowanie inwestorów i możliwość nowego finansowania projektów rewitalizacyjnych w nadchodzącej perspektywie 2014-2020.

Obszary włączone do Programu Rewitalizacji:

- RP/M 1 – obszar rewitalizacji przemysłowo – miejskiej „Zawodzie - Dąbie”
- RP/M 2 – obszar rewitalizacji przemysłowo miejskiej „Wrzosowiak”

Charakterystyka obecnych i nowych obszarów rewitalizacji

RM 1 - Śródmieście

Obszar Śródmieścia obejmuje historyczny układ urbanistyczny, ukształtowany wzdłuż osi Alei Najświętszej Maryi Panny, łączącej Jasną Górę z Zespołem Klasztornym o o. Paulinów i Stary Rynek. Oprócz Sanktuarium Jasnogórskiego, będącego Pomnikiem Historii, skupionych jest tu wiele obiektów o wysokich walorach architektonicznych i wartości historycznej, z których część stanowi zabytki (135 budynków i zespołów budowlanych oraz 1 układ urbanistyczny wpisany do rejestru). Aleja Najświętszej Maryi Panny – arteria komunikacyjna i zarazem najważniejsza przestrzeń publiczna miasta ma długość 1,5 km, co wyznacza wieloprzestrzenną skalę założenia śródmieścia Częstochowy. W ponad 850 budynkach, z których 600 pochodzi sprzed wojny, w tym ok. 350 – sprzed 1918 roku, znajduje się 14 tys. Mieszkań. Znaczna część z nich stanowi zasoby substandardowe – np. mieszkania 1-izbowe (bez kuchni) – ok. 2,1 tys., pozbawione instalacji sanitarnych. Niski standard mieszkań sprawia, że są one zasiedlane przez osoby najuboższe, o niskich dochodach lub nie posiadające zarobkowych źródeł utrzymania, często ze środowisk patologicznych. W ślad za tym następuje wzrost zagrożenia bezpieczeństwa – Śródmieście stanowi obszar o największym natężeniu przestępczości oraz narastających zjawiskach patologicznych wśród mieszkańców i wkrótce może przekształcić się w obszar kryzysowy. Zarazem Śródmieście, ze względu na obecność Sanktuarium Jasnogórskiego i funkcję głównego centrum handlowo – usługowego, jest obszarem o największym potencjale dla rozwoju gospodarczego Częstochowy, w oparciu o obsługę ruchu pielgrzymkowego i turystycznego. Z uwagi na nagromadzenie problemów społecznych i infrastrukturalnych oraz radykalną potrzebę odnowy substancji zabytkowej, podjęcie rewitalizacji tego obszaru ma znaczenie priorytetowe dla perspektyw rozwoju Częstochowy.

Granica obszaru: Granica obszaru przebiega ulicą Św. Jadwigi od skrzyżowania z ul. Henryki (obejmując również nieruchomości przyległe od strony zachodniej), dalej ulicą Sikorskiego, obejmując również nieruchomości przyległe do tej ulicy na odcinku pomiędzy numerem 56 a 106, następnie ulicą Św. Jana, 3 Maja (wraz z obustronną zabudową), ul. Jasnogórską, Dąbrowskiego, Aleją Jana Pawła II, odcinkiem ulicy Drogowców do rzeki Warty, wzdłuż rzeki do ul. Mirowskiej, ul. Mirowską, Mierną, Kopcową, Faradaya, Legionów, Aleją Wojska Polskiego, Mirowską, wzdłuż rzeki Warty do ulicy Katedralnej, następnie ulicą Katedralną (wraz z budynkiem Policji) i Krakowską (obejmując również nieruchomości położone po stronie wschodniej ulicy aż do numeru 73a, a po stronie zachodniej do budynku Straży Miejskiej włącznie), dalej północną granicą dawnego przedsiębiorstwa Elanex do ul. Ogrodowej, następnie ulicą Ogrodową oraz wzdłuż północnej granicy działki 14/8 obręb 184 do torów kolejowych, wzdłuż torów kolejowych do nieruchomości przy Alei Niepodległości 5, dalej Aleją Niepodległości, ulicą 1 Maja, Aleją Bohaterów Monte Cassino, ul. Korczaka, Nowowiejskiego, Waszyngtona, Pułaskiego, Zgody, następnie południową granicą nieruchomości

położonych przy ul. 7 Kamienic oraz zachodnią i południową granicą nieruchomości położonych przy ul. Św. Barbary aż do skrzyżowania z ul. Zaciszańską, ul. Św. Kingi i ul. Henryki do skrzyżowania z ul. Św. Jadwigi.

RM 2 - Raków – Ostatni Grosz

Jest to obszar rozległej dzielnicy mieszkaniowej zamieszkałej w dominującej mierze przez pracowników Huty Częstochowa, z których wielu utraciło zatrudnienie w wyniku restrukturyzacji Huty i wydzielonych z niej spółek. Obszar RM2 w całości ze względu na swój charakter został również zdefiniowany jako obszar mieszkalnictwa, ponieważ spełnia kryteria określone w załączniku nr 4 do Uszczegółowienia RPO Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 . W zgodnej opinii jednostek odpowiedzialnych za pomoc społeczną i zapewnienie bezpieczeństwa dzielnica ta nosi wszelkie cechy obszaru kryzysowego, ze względu na wysokie bezrobocie o strukturalnym charakterze oraz nagromadzenie różnego rodzaju patologii i problemów społecznych. Rewitalizacja obszaru, ukierunkowana przede wszystkim na rozwój infrastruktury społecznej i wsparcie organizacji działających w tej sferze, jest niezbędna dla ograniczenia skali marginalizacji i wykluczenia społecznego całych grup.

Granica obszaru: Granica obszaru przebiega od Alei Niepodległości wzdłuż rzeki Stradomki do torów kolejowych, wzdłuż torów kolejowych do Alei Wojska Polskiego, ulicą Jagiellońską, Aleją Niepodległości, następnie ulicami Stromą, Niewielką, Równą i Twardą (obejmując zabudowę położoną po stronie zachodniej) do rzeki Stradomki.

RP 1 - Papiernia Warta

Obszar częściowo przekształcony, na którym znajdują się tereny po byłych Zakładach Przemysłu Lniarskiego „Warta”, który został zlikwidowany w 1995 roku oraz papierni.

Północna część obszaru zdominowana jest przez funkcjonującą od 2009 r. Galerię Jurajską firmy GTC. Istotne znaczenie ma przekształcenie pozostałej części obszaru, w tym dawnych zabudowań fabrycznych „Warta”, w sposób umożliwiający rozwój nowych funkcji, przy zachowaniu walorów starej architektury przemysłowej.”

Teren wymaga przekształceń w zakresie uporządkowania usług, obsługi komunikacyjnej oraz działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa

Granica obszaru: Granica obszaru przebiega ulicą Mirowską od rzeki Warty do Alei Wojska Polskiego, następnie Aleją Wojska Polskiego do mostu na Warcie, dalej wzdłuż rzeki Warty i zachodnią granicą nieruchomości położonych przy ul. Krakowskiej oraz południową granicą nieruchomości położonych przy ul. Katedralnej aż do rzeki Warty oraz wzdłuż rzeki Warty do ulicy Mirowskiej.

RP 2 - Wełnopol – Elanex

Teren obejmuje Fabrykę Zapałek przy ul. Ogrodowej, zespoły zabudowań dawnych Zakładów Przemysłu Wełnianego „Elanex”, Przedzalni Czesankowej „Wełnopol” i Zakładów „Stradom” wraz z zespołami domów robotniczych wymaga podjęcia działań na rzecz społeczności lokalnej, uporządkowania terenu, oraz odnowienia i znalezienia nowej funkcji dla zabytkowych obiektów pofabrycznych.

Granica obszaru: Obszar obejmuje Fabrykę Zapałek przy ul. Ogrodowej, zespół zabudowań dawnej fabryki Elanex (ul. Krakowska 80), z wyłączeniem budynku Straży Miejskiej oraz obustronną zabudowę ulicy Krakowskiej od nieruchomości nr 73b do skrzyżowania z Aleją Wojska Polskiego; następnie granica przebiega wzdłuż Alei Wojska Polskiego, torów kolejowych, rzeki Stradomki do ul. Twardej, obejmując zabudowania położone przy ul. Bór, dalej ulicą Bór do torów kolejowych, wzdłuż torów kolejowych do ul.1 Maja, ulicą 1 Maja i Aleją Niepodległości do nieruchomości nr 5, a następnie wzdłuż torów kolejowych do ul. Ogrodowej.

RP3 – Rejon Częstochowskiej Strefy Aktywności Gospodarczej

Teren poprzemysłowy Huty Częstochowa, częściowo zagospodarowany na cele przemysłowe, wymaga kompleksowego oczyszczenia i zagospodarowania.

Granica obszaru: Granica obszaru przebiega ulicą Szpitalną do rzeki Kucelinki i ul. Złotej, ulicą Złotą, Legionów, następnie w kierunku południowym obejmując działkę nr 16/3 obr. 228 do torów kolejowych, a dalej wzdłuż torów do Alei Pokoju i Aleją Pokoju do ul. Szpitalnej.

RP 4 - Złota Góra

Obszar Złotej Góry – malowniczy teren byłych kamieniołomów, położony na wschód od rzeki Kucelinki w rejonie ul. Mirowskiej, na osi Kalsztoru. Atrakcyjnie ukształtowany zaniedbany obszar Miasta o dużym potencjale.

Granica obszaru: Granica obszaru przebiega ulicą Legionów od mostu na rzece Kucelinie do działki nr 110/7 obr. 193, następnie linią pionową w kierunku północnym do ulicy Mirowskiej i wzdłuż zachodniej granicy ogródków działkowych (działka nr 140 obr. 113) do ulicy Drogowców przez rzekę Wartę północną granicą działki 5/9 obr.71, do ul. Srebrnej na wysokości ul. Kamiennej, dalej ulicą Srebrną do ulicy Mirowskiej i ulicą Złotą do ul. Legionów.

RP 5 - rejon stawów Bałtyk” – „Adriatyk.

Obszar po wyrobisku złóż gliny, dogodnie usytuowany w pobliżu śródmieścia na zachód od Klasztoru Jasnogórskiego. Na terenie znajdują się trzy zbiorniki wodne, obszar jest niezagospodarowany wymaga urządzenia terenu i zagospodarowania na cele rekreacyjne. Obszar w części zagospodarowany zabudową jednorodziną.

Granica obszaru: Granice obszaru przebiegają od ul. Św. Jadwigi nr 84/90 w kierunku zachodnim do ul. Sopotkiej, następnie ulicą Sopotką, Inowrocławską, dalej w kierunku południowo-zachodnim wzdłuż granicy działki 46 obr. 170 do ulicy Orawskiej, następnie zachodnią granicą działki nr 45 obr. 170 i północną granicą działek nr 1/15 i 1/11 obr. 171, zachodnią granicą działek nr 1/11 i 1/12 obr. 171, północną granicą działki nr 41/2 obr. 168, wokół granic działki nr 40 obr. 168 do ul. Wileńskiej, ulicą Wileńską do ul. Huculskiej, ulicą Huculską, Wałową, następnie wzdłuż południowej granicy działki nr 21 obr. 171, wzdłuż zachodniej i południowej granicy działki nr 1/10 obr. 172 oraz wzdłuż południowej granicy działki nr 1/15 obr. 173 do ul. Św. Jadwigi.

RP6 – rejon Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie

Budynki stanowiące teraz obiekty dydaktyczne i bazę socjalną szkoły przez ponad 100 lat służyły wojsku. W okresie zaborów stacjonował tu 14 Mitawski Pułk Huzarów i 23 Bateria Artylerii Konnej z częstochowskiej 14 Dywizji Kawalerii Imperium Rosyjskiego. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości znajdowały się tu koszary 7 Pułku Artylerii Lekkiej wchodzącego w skład 7 Dywizji Piechoty. Po II wojnie światowej kolejną wojskową formacją stacjonującą był 6 Pułk Zmechanizowany, wywodzący się z 2 Armii Ludowego Wojska Polskiego. W 1989 roku zlikwidowano stacjonujący w Częstochowie pułk a Koszary przekazane zostały Państwowej Straży Pożarnej, która zdecydowała o utworzeniu tu szkoły. Obecnie szkoła zamierza kontynuować inwestycje dotyczące adaptacji budynków powojсковych na obiekty związane z funkcjonowaniem szkoły.

Granica obszaru: Obejmuje działki nr 1/10, 1/11, 1/12, 1/13, 1/14, 1/15, 1/16, 1/17, 1/18, 1/3, ¼, 1/5, 1/9, obr 296. Granice obszaru przebiegają od ul. Sabinowskiej w kierunku ul. Kościelnej po północnej granicy działki nr 1/10 do ul. Kościelnej, po zachodniej granicy działek 1/11 i 1/15, następnie od południa fragmentem ul. Bema, po wschodniej stronie działki nr 14/3 i południową granicą działki nr 1/10 do ul. Sabinowskiej.

RP/M 1 – obszar rewitalizacji „Zawodzie - Dąbie”

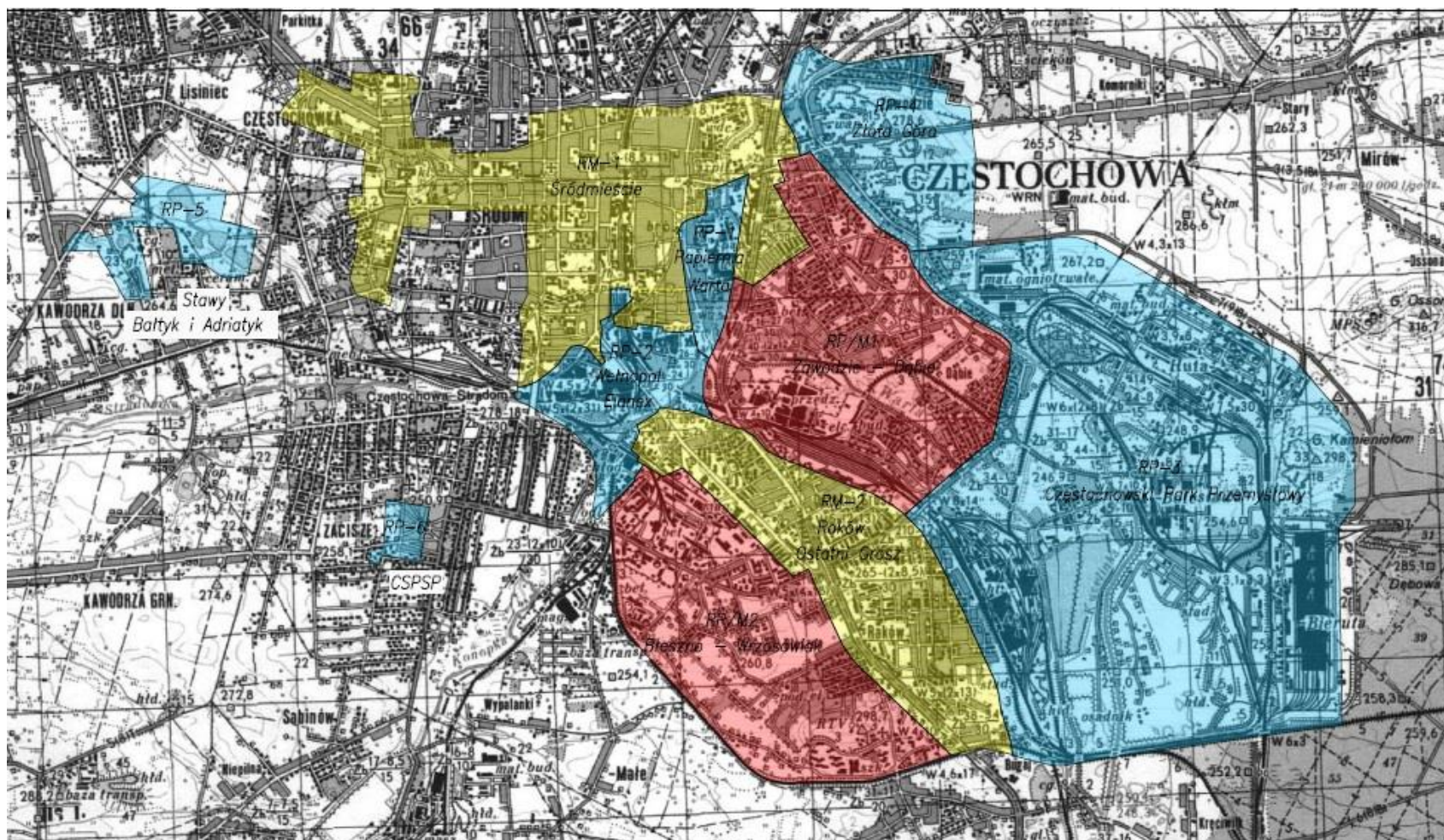
Obszar blokowisk powstałych w latach 80 – tych, także tereny wymagające odnowy i przywrócenia ładu przestrzennego.

Granica obszaru: Obszar położony między RP-1 Papiernia Warta, RP-2 Wełnopol Elanex, RM-2 Raków Ostatni Grosz, RP-3 Częstochowski Park Przemysłowy, RP-4 Złota Góra, RM-1 Śródmieście.

RP/M 2 – obszar rewitalizacji „Błeszno - Wrzosowiak”

Obszar w południowej części miasta o przeważającej funkcji handlowo – mieszkaniowej.

Granica obszaru: Od Alei Wojska Polskiego wzdłuż torów kolejowych, aż do skrzyżowania z ul. Jagiellońską, ulicą Bór do granicy z RM-2 Raków Ostatni Grosz, wzdłuż granicy z RM-2 Raków Ostatni Grosz do skrzyżowania kolejowych z Aleja Wojska Polskiego.

LEGENDA:

- obszary rewitalizacji przemysłowej
- obszary rewitalizacji miejskiej
- obszary rewitalizacji przemysłowo-miejskiej

MIEJSKI PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA CZĘSTOCHOWY

OBSZARY REWITALIZACJI

Skala: 1:30000

3.3 PODZIAŁ NA ZADANIA INWESTYCYJNE

W wybranych do rewitalizacji obszarach miejskich i poprzemysłowych zostały zidentyfikowane zadania planowane do realizacji przez dwie grupy Beneficjentów:

- Gmina Miasto Częstochowa,
- Podmioty prywatne.

Zadania będą realizowane w trzech aspektach: przestrzennym, gospodarczym i społecznym.

Aspekt przestrzenny: W wymiarze przestrzennym, proces rewitalizacji ma na celu przewartościowanie przestrzeni poprzemysłowej, zmieniając przede wszystkim jej wizerunek. Zmiany zastosowane w sferze funkcjonalnej automatycznie przełożą się na przekształcenia w formie. Nowe przeznaczenie rewitalizowanego obszaru, pozwoli na wprowadzenie nowych form użytkowania terenu takich jak np. obiekty rekreacyjne, wypoczynkowe czy sportowe. Działania naprawcze, zmienią jakościowo organizację przestrzeni, nadając jej nową rolę reprezentacyjną, a także charakter otwartych i ogólnodostępnych terenów, wartych odwiedzenia. Zniknie izolacja i wydzielenie, a nastąpi włączenie przestrzeni poprzemysłowej w tkankę miejską.

Obszar poprzemysłowy poddawany rewitalizacji stanowi zabytek urbanistyczny, będąc jednocześnie materialnym dowodem pewnego etapu w historii rozwoju miasta. Jego wartość historyczna dokumentuje dzieje miasta i przedstawia rozwój formy przestrzennej miasta.

Aspekt gospodarczy: Najważniejszym elementem rewitalizacji w aspekcie gospodarczym jest częściowa zmiana struktury funkcjonalnej. Eliminacja tradycyjnych aktywności gospodarczych takich jak: przemysł, magazynowanie czy ekspedycja towarów wywołuje potrzebę znalezienia nowego sposobu aktywizacji gospodarczej terenu, tym samym stworzenia nowych miejsc pracy.

Aspekt społeczny: Rewitalizacja społeczna ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców i wzrost bezpieczeństwa na obszarach objętych odnową poprzez kompleksowe działania aktywizacyjne.

4. WYKAZ PLANOWANYCH DZIAŁAŃ 2013+

Poniżej lista działań do realizacji o charakterze przestrzennym (techniczno-materialnym), gospodarczym i społecznym w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Częstochowy 2013 + z podziałem na Beneficjentów.

A. KATALOG PLANOWANYCH DZIAŁAŃ PRZESTRZENNYCH

Zadania realizowane z udziałem środków budżetu miasta

Obszar MPR	Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość projektu	Jednostka odpowiedzialna za realizację
RM - 1	P.1. Wzmocnienie znaczenia Centrum Pielgrzymkowego poprzez modernizację Alei Najświętszej Maryi Panny w Częstochowie	2007-2013	61 368 731 w tym śr. pom. 31 298 052	Gmina Miasto Częstochowa - MZDiT
RM - 1	P.2. Przebudowa wiaduktu nad PKP w Alei Niepodległości w Częstochowie	2007-2013	20 148 668	Gmina Miasto Częstochowa – IZ/MZDiT
RP - 4	P.3. Przebudowa DK-1 w Częstochowie, budowa wiaduktu na skrzyżowaniu z DK-46, połączenie z ul. Srebrną	2007-2014	83 177 246 w tym śr. pom. 57 249 063	MZDiT
RM- 1	P.4. Przebudowa obiektu mostowego nad torami PKP w ciągu Alei Najświętszej Maryi Panny w okolicy skrzyżowania z ul. Wilsona	2010-2013	12 271 438	Gmina Miasto Częstochowa – IZ/MZDiT
RM-2	P.5. Przebudowa Alei Pokoju na odcinku od DK-1 do ul. Rejtana wraz z budową ul. Rejtana w Częstochowie	2011-2013	19 070 000 w tym śr. pom. 13 300 000	
RM - 1	P.6. Przebudowa ul. Katedralnej na odcinku od ul. Piłsudskiego od ul. Ogrodowej w Częstochowie	2011-2013	1 509 000	Gmina Miasto Częstochowa - IZ/MZDiT
RM - 1	P.7. Przebudowa skrzyżowań: ul. Warszawska z ul. Garibaldiiego i ul. Wilsona z ul. Garibaldiiego	2011-2013	3 100 000	Gmina Miasto Częstochowa - IZ/MZDiT
RP - 4	P.8. Przebudowa mostu w ul. Mirowskiej nad rzeką Kucelinką	2011-2013	3 575 000	MZDiT
RM - 1	P.9. Adaptacja i dostosowanie budynku przy ul. Staszica 10 dla potrzeb MOPS	2011-2013	2 840 000	Gmina Miasto Częstochowa - IZ
	P.10. Budowa sieci szerokopasmowej CzeStNet w Częstochowie	2011- 2013	4 849 387 W tym śr. pom. 3 918 440	Gmina Miasto Częstochowa - BFE

Zadania realizowane przy udziale środków innych niż z budżetu miasta

Obszar MPR	Nazwa zadania	Termin realizacji	Wartość projektu	Jednostka odpowiedzialna za realizację
RM - 1	P.11. Rewitalizacja zespołu poklasztornej parafii św. Zygmunta w Częstochowie	2011-2013	12 500 000 śr. pom. 10 62 5000	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Zygmunta w Częstochowie

Zadania realizowane przy udziale środków innych niż z budżetu miasta z udziałem środków zewnętrznych, w tym w ramach inicjatywy JESSICA

Projekty wnioskowane podczas Aktualizacji 2013

Karta projektu P.12	
Tytuł Projektu	Sport Park Częstochowa / Wielofunkcyjna hala sportowo – rekreacyjna wraz z zapleczem Częstochowa ul. Równoległa 76/80
Beneficjent	OKAP – DEVELOPER Anna Olczyk Ul. Al. Wojska Polskiego 122 A 42 – 207 Częstochowa Oczyszczalnia Ścieków „Warta” S.A. Ul. Srebrna 172 /188 42 – 201 Częstochowa
Krótki Opis projektu	W ramach projektu przy ul. Równoległej w Częstochowie powstanie obiekt o rozbudowanym programie funkcjonalnym. Będzie się on charakteryzował nowoczesną architekturą i najnowocześniejszym wyposażeniem technicznym. Projektowany aquapark będzie wyposażony w zjeżdżalnię, dwa jacuzzi, basen atrakcjami wodnymi i torem do nauki pływania oraz w dwa baseny dla dzieci. Znajdą się tam również sauny i łaźnie. W strefie sportowej znajdzie się sześciotorowy basen o wymiarach 15,7 x 26 m dostosowany do odbywania zawodów sportowych. W fitness clubie znajdą się gabinety masażu, gabinet kosmetyczny, nowoczesna siłownia i zespół szatniowy. Klub tenisowy będzie posiadał dwa korty twarde typu decoturf umieszczone w hali oraz sześć kortów ziemnych zewnętrznych. Klub będzie oferował profesjonalne szkolenie dzieci, młodzieży i dorosłych oraz zajęcia dla osób niepełnosprawnych na wózkach. Klub squasha będzie wyposażony w cztery certyfikowane korty amerykańskiej formy McWIL. Klub będzie oferował profesjonalne szkolenie dla wszystkich grup wiekowych.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP/M 2 Błeszno - Wrzosowiak
Budżet projektu	30 500 500,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : czerwiec 2013 r. Termin zakończenia: grudzień 2014 r.

Karta projektu P.13	
Tytuł Projektu	Centrum Usługowo – Handlowe – Biurowe Centrum Wspierania Nowych Technologii wraz z przestrzenią wystawienniczą, Izba Pamięci Przemysłu Włókienniczego
Beneficjent	POLONTEX S.A
Krótki Opis projektu	Rewitalizacja nieruchomości poprzemysłowej (były budynek Przędzalni B o powierzchni użytkowej około 19 000 m ² zlokalizowany na działce nr 2/16 k.m 278 o pow. 0,7979 ha) przy ul. Rejtana 25/35 w Częstochowie. Przywrócenie obiektu do stanu pierwotnego z przystosowaniem go do współczesnych wymogów rynkowych, a następnie stworzenie w nim kompleksu biur, magazynów i innych lokali użytkowych o wysokim standardzie. Projekt obejmuje prace polegające na wymianie stolarki okiennej, drzwiowej, wzmocnienie stropów, ocieplenie budynku, przebudowa instalacji wewnętrznych, rekonstrukcja elewacji zewnętrznej.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP/M 1 – Zawodzie - Dąbie
Budżet projektu	11 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2014 r. Termin zakończenia: 2017 r.

Karta projektu P.14	
Tytuł Projektu	Centrum Usługowo – Handlowo - Biurowe
Beneficjent	GALTEX S.A z siedzibą w Poraju Ul. 3 Maja 128 42 – 260 Poraj
Krótki Opis projektu	Budowa obiektu usługowo – handlowego – biurowego na potrzeby własne (20 %pow. Użytkowej) i przeznaczonych do wynajmu na cele handlowe, usługowe, biurowe (80%) w Częstochowie przy ul. Al. Wolności 65,67,69 działka nr 11/1, 12/3 i 13 k.m. 238. W ramach projektu zakłada się realizacją: - kompleksu handlowego, - kompleksu biurowego, - budowę zjazdu z drogi powiatowej, - dojazd i dojazdów, - parkingu na 120 miejsc postojowych.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM 1 Śródmieście
Budżet projektu	40 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2015 r. Termin zakończenia: 2020 r.

Karta projektu P.15	
Tytuł Projektu	Modernizacja i rozbudowa hali sportowej do gry w squasza wraz z zapleczem rekreacyjnym
Beneficjent	Tomasz Górski ROBEX EUROEKSPERT
Krótki Opis projektu	Realizacja projektu zakłada rozbudowę hali sportowej polegającą na utworzeniu Akademii Sztuk Walki, hali wspinaczkowej oraz powiększenie siłwoni.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM2 Raków – Ostatni Grosz
Budżet projektu	6 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2013 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.16	
Tytuł Projektu	Centrum Inicjatyw Społecznych i Wsparcia Rodziny

Beneficjent	Fundacja Pomocy Kobietom Eurohelp w Częstochowie
Krótki Opis projektu	<p>Projekt przewiduje wyburzenie starych budynków kamienicy i oficyny zakwalifikowanych do wyburzenia ze względu na zły stan techniczny budynków. Drugim etapem jest budowa kompleksu budynków z przeznaczeniem na :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ośrodka kryzysowego „Dom Życia”, dla kobiet w ciąży, który będzie zawierał pokoje mieszkalne oraz sale terapeutyczne, - Żłobek dla dzieci podopiecznych „Domu Życia” oraz mieszkańców miasta Częstochowy, - Świetlicy środowiskowej „Klub Caleba” dla dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym z terenu dzielnicy śródmieścia <p>-Sali konferencyjno – widowiskowej dla podopiecznych Fundacji oraz ogólnodostępnej dla miasta.</p> <p>Realizacja niniejszej inwestycji wpłynie korzystnie na likwidację problemu patologii wśród dzieci i młodzieży oraz problemu aborcji wśród nieletnich na obszarze rewitalizowanym.</p>
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM – 1 Śródmieście
Budżet projektu	2 500 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2013 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.17

Tytuł Projektu	<i>Działalność handlowa Strażacka/Nadrzeczna</i>
Beneficjent	Yawal S.A., ul. Lubliniecka 36, 42-284 Herby
Krótki Opis projektu	Celem podejmowanych działań jest rozpoczęcie działalności handlowej w podanej lokalizacji. Będzie to działalność prowadzona w istniejących już budynkach, które zostaną poddane rewitalizacji.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP-1 Papiernia Warta
Budżet projektu	3 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia: 30.06.2014 r. Termin zakończenia: 30.06.2015 r.

Projekty wnioskowane podczas aktualizacji MRP 2012 r.

Karta projektu P.18

Tytuł Projektu	Odbudowa drukarni na przy ul. Waszyngtona 2
Beneficjent	Pro Invest
Krótki Opis projektu	Odbudowa zabytkowego budynku dawnej drukarni i przeznaczenie go dla funkcji komercyjnej.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM - 1 Śródmieście
Budżet projektu	12 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2012 r. Termin zakończenia: 2013 r.

Karta projektu P.19

Tytuł Projektu	Centrum handlowo – usługowo -rozrywkowe
Beneficjent	Limar Sp. z o.o.

Krótki Opis projektu	Utworzenie centrum handlowo- usługowo- rozrywkowego na terenie przemysłowym. Połączenie funkcji użytkowej, komercyjnej i sportowej Poprawa zdegradowanej infrastruktury tegoż terenu, nowa funkcja terenu – rekreacyjna, gospodarcza. Powstanie pełnoprawnego centrum łączącego zarówno funkcje użytkowe, komercyjne z funkcją sportową, powinno spowodować że okolica ta stanie się obszarem publicznym. Życie kulturalne, przestrzeń użytkowa i rekreacyjna połączą się w jedna całość a miasto uzyska nowe miejsce spotkań publicznych. Powstaną nowe miejsca pracy.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP – 2 Wełnopol Elanex
Budżet projektu	bd
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2013 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.20

Tytuł Projektu	Odnowa budynku przychodni ul. Łukasieńskiego 42/48
Beneficjent	NZOZ „Zdrowie”
Krótki Opis projektu	Modernizacja zabytkowego obiektu wraz z podniesieniem standardu usług zdrowia oraz uporządkowaniem otoczenia.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM-2 Raków Ostatni Grosz
Budżet projektu	2 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2012 r. Termin zakończenia: 2013 r.

Karta projektu P.21

Tytuł Projektu	Adaptacja budynków powojkowych na cele społeczne, edukacyjne i szkoleniowe
Beneficjent	Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie
Krótki Opis projektu	Kontynuacja rewitalizacji terenu powojkowego z przeznaczeniem na potrzeby Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP – 6 CSP SP
Budżet projektu	5 200 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2011 r. Termin zakończenia: 2013 r.

Karta projektu P.22

Tytuł Projektu	Remont obiektu o funkcji przemysłowej - Mielczarskiego 21/23
Beneficjent	KMA POLAND Sp. z o.o.
Krótki Opis projektu	Planowany jest gruntowny remont obiektu wraz z przeznaczeniem obiektu dla potrzeb usług zdrowia oraz funkcji biurowej
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM-1 Śródmieście
Budżet projektu	8 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2012 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.23

Tytuł Projektu	Rozwój Parku Atrakcji Złota Góra – utworzenie Centrum Kulturalno – Rekreacyjno - Sportowego
Beneficjent	MTK MORION Sp. z o.o.
Krótki Opis projektu	Projekt zakłada rozwój istniejącego Parku – inwestycje w atrakcje dla dzieci i młodzieży, zieleni parkową, miejsca biwakowania oraz budowa centrum sportów zimowych – wyciąg narciarski, stok saneczkowy letni i zimowy, park linowy, scena umożliwiająca występy, koncerty wystawy.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP-4 Złota Góra
Budżet projektu	10 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2012 r. Termin zakończenia: 2013 r.

Karta projektu P.24

Tytuł Projektu	Centrum Sportu Rekreacji i Rozrywki Rodzinnej ul. Drogowców 12
Beneficjent	Hotel Scout
Krótki Opis projektu	Realizacja przedsięwzięcia będzie polegać na adaptacji -rozbudowie istniejących budynków magazynowo produkcyjnych do standardów jakościowych, logistycznych i bezpieczeństwa dla poszczególnych działów. Utworzenie Centrum Sportu Rekreacji i Rozrywki Rodzinnej o powierzchni zabudowy około 6000 m ² . W centrum usytuowane będą następujące formy aktywności ruchowej, przeznaczonej dla różnych grup odbiorców: część sportowa, część rozrywkowa i rekreacji rodzinnej oraz część biznesowa.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP-4 Złota Góra
Budżet projektu	15 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2011 r. Termin zakończenia: 2013 r.

Karta projektu P.25

Tytuł Projektu	Centrum Biznesowo - Kulturalne PLATON
Beneficjent	Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A.
Krótki Opis projektu	Przedmiotem projektu będzie rewitalizacja infrastruktury miejskiej na terenie nieruchomości przy Alei Najświętszej Maryi Panny 49 poprzez nadanie nowej funkcji Centrum biznesowo – kulturalnego. Koncepcja projektu zakłada budowę kompleksu nieruchomości wpisującego się w założenia urbanistyczno – architektoniczne zabudowy ścisłego centrum miasta. Projekt obejmuje utworzenie przestrzeni dostosowanej do świadczenia wysokiej jakości usług kulturalno - rozrywkowych dla mieszkańców wraz z przestrzenią handlowo – biurową. Zakłada się realizację dwóch modułów (komercyjnego i społecznego), zawierającego część restauracyjną wraz z klubokawiarnią, część biurową, część handlową, część kulturalno – edukacyjną z przeznaczeniem na galerię sztuki, bibliotekę multimedialną, instytut światowych kultur i religii. W ramach projektu planuje się prace budowlane polegające na wyburzeniu lub przebudowie pozostałej zabudowy oraz budowie nowego obiektu o powierzchni około 2,2 tys. m ² wraz z parkingiem.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM - 1 Śródmieście
Budżet projektu	15 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2012 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.26

Tytuł Projektu	Rewitalizacja obiektu i terenu przemysłowego dla potrzeb gospodarczych i społecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych
Beneficjent	GEMINA sp. z o.o.
Krótki Opis projektu	Zwiększenie liczby stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP – 3 Częstochowski Park Przemysłowy
Budżet projektu	200 000 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2012 r. Termin zakończenia: 2013 r.

Karta projektu P.27

Tytuł Projektu	Rewitalizacja kamienicy w Częstochowie przy ul. Garibaldiiego 30
Beneficjent	Biedroń Nieruchomości Sp. z o.o.
Krótki Opis projektu	Rewitalizacja kamienicy w Częstochowie przy ul. Garibaldiiego 30, poprzez nadanie jej nowych funkcji biurowo – usługowych. Inwestycja zakłada dobudowę trzeciego piętra, generalny remont elewacji, wymianę okien, remont instalacji, a także modernizację parkingu. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do udostępnienia nowych powierzchni, które staną się zapleczem między innym dla MŚP.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM – 1 Śródmieście
Budżet projektu	1 500 000 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2012 r. Termin zakończenia: 2013 r.

B. KATALOG PLANOWANYCH DZIAŁAŃ GOSPODARCZYCH

Zadania realizowane z udziałem środków budżetu miasta

Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość projektu	Jednostka odpowiedzialna za realizację
G.1. Budowa infrastruktury informatycznej dla Subregionu Północnego – „ E – Region Częstochowski”	2008-2014	4 222 023 W tym śr. Pom 3 188 294	Gmina Miasto Częstochowa NA/KOSO
G.2. Zainwestuj w Częstochowie	2012- 2013	1 535 639, w tym śr. pom.	Gmina Miasto Częstochowa RM

C. KATALOG PLANOWANYCH DZIAŁAŃ SPOŁECZNYCH

Zadania realizowane z udziałem środków budżetu miasta

Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość projektu	Jednostka odpowiedzialna za realizację
S.1. Budowa monitoringu wizyjnego dla Miasta Częstochowy „Bezpieczny region”	2009 - 2013	4 285 822 w tym śr. Pom. 2 376 889	Gmina Miasto Częstochowa - NA
S.2. Centrum Powiadamiania Ratunkowego ul. Sikorskiego 82/94 – zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania	2004 - 2016	750 295	Gmina Miasto Częstochowa NA/KOSO
S.3 „Zł@pmy się w sieci” – przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w mieście Częstochowa”	2011 - 2014	1 480 298 W tym śr. Pom. 849 008 Śr. Budż. Państwa 14 9 825	Gmina Miasto Częstochowa – MOPS
S.4. Internet oknem na świat - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Częstochowa	2012-2015	2 400 000 W tym śr. pom. 2 040 000	Gmina Miasto Częstochowa BFE
S.5. E – usługi dla mieszkańców Częstochowy	2008 - 2013	7 904 497 W tym śr. Pom. 3 407 242	Gmina Miasto Częstochowa – NA

5. WYTYCZNE W ZAKRESIE MIESZKALNICTWA

Inwestycje w substancję mieszkaniową mogą być realizowane wyłącznie w ramach Lokalnych Programów Rewitalizacji miejskiej, na obszarach, które spełniają, co najmniej trzy z kryteriów określonych w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa, opartych na art. 47 rozporządzenia Komisji WE nr 1828/2006. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 obszary objęte operacjami w zakresie mieszkalnictwa, muszą spełniać 3 dowolnie wybrane kryteria opisane przy pomocy wskaźników.

W ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Częstochowy 2013 + nie przewiduje się inwestycji w substancję mieszkaniową.

6. PLAN FINANSOWY

Realizacja działań inwestycyjnych na obszarze miasta w praktyce odbywa się poprzez inwestycje miejskie, które mogą być finansowane z wielu źródeł, wśród których najistotniejsze to:

- Środki własne Miasta Częstochowy;
- Środki dotacyjne RPO WSL;
- Środki dotacyjne EOG;
- Środki pożyczkowe i dotacyjne NFOŚiGW;
- Środki pożyczkowe WFOŚiGW;
- Środki pożyczkowe JESSICA;
- Kredyty inwestycyjne;
- Obligacje;

Znaczna część działań i procesów rewitalizacyjnych jest realizowana pozabudżetowo, poprzez inwestorów prywatnych, którzy finansują swoje projekty zarówno ze środków dotacyjnych, pożyczkowych, kredytowych, jak i własnych. Część zadań rewitalizacyjnych może być realizowana przy zastosowaniu formuły PPP.

Tabela 17 Plan finansowy dla przedsięwzięć z udziałem budżetu miasta Częstochowy

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe	Źródła finansowania wydatków	Limity wydatków w poszczególnych latach			
						2013	2014	2015	2016
1	P.1. Wzmocnienie znaczenia Centrum Pielgrzymkowego poprzez modernizację Alei Najświętszej Maryi Panny w Częstochowie	MZDiT	2007-2013	61 368 731	majątkowe, z tego:	16 730 509			
					śr. własne	5 993 936			
					śr. EFRR/RPO WSL	10 736 573			
					Ogółem	16 730 509			
2	P.2. Przebudowa wiaduktu nad PKP w Alei Niepodległości w Częstochowie	IZ/MZDiT	2007-2013	20 148 668	śr. budżetu miasta	bd			
3	P.3. Przebudowa DK-1 w Częstochowie, budowa wiaduktu na skrzyżowaniu z DK-46; połączenie z ul. Srebrną	MZDiT/MN	2007-2014	83 177 246	majątkowe, z tego:	74 048 433	61 000		
					śr. własne	16 851 220	9 150		
					śr. EFRR/POLIŚ	57 197 213	51 850		
					Ogółem	74 048 433	61 000		
4	P.4. Przebudowa obiektu mostowego nad torami PKP w ciągu Alei Najświętszej Maryi Panny w okolicy skrzyżowania z ul. Wilsona	IZ/MZDiT	2010-2013	12 271 438	śr. budżetu miasta	bd			
5	P.5. Przebudowa Alei Pokoju na odcinku od DK-1 do ul. Rejtana wraz z budową ul. Rejtana w Częstochowie	bd	2011-2013	19 070 000	śr. budżetu miasta	bd			
6	P.6. Przebudowa ul. Katedralnej na odcinku od ul. Piłsudskiego do ul. Ogrodowej w Częstochowie	MZDiT	2011-2013	1 509 000	śr. budżetu miasta	500 000			
7	P.7. Przebudowa skrzyżowań: ul. Warszawska z ul. Garibaldiiego i ul. Wilsona z ul. Garibaldiiego	IZ/ MZDiT	2011-2013	3 100 000	śr. budżetu miasta	bd			

8	P.8. Przebudowa mostu w ul. Mirowskiej nad rzeką Kucelinką	MZDiT	2011-2013	3 575 000	śr. budżetu miasta	bd			
9	P.9. Adaptacja i dostosowanie budynku przy ul. Staszica 10 dla potrzeb MOPS	IZ	2011-2013	2 840 000	śr. budżetu miasta	500 000			
10	P.10. Budowa sieci szerokopasmowej CzestNet w Częstochowie	BFE	2011-2013	164 554	bieżące, z tego:	21 483			
					śr. własne	3 223			
					śr. EFRR/RPO WSL	18 260			
				4 684 833	majątkowe, z tego:	4 684 833			
					śr. własne	784 653			
					śr. EFRR/RPO WSL	3 900 180			
			4 849 387	Ogółem	4 706 316				
11	G.1. Budowa infrastruktury informatycznej dla Subregionu Północnego E-region Częstochowski	BFE	2008-2014	293 335	bieżące, z tego:	120 000			
					śr. własne	120 000			
				3 928 688	majątkowe, z tego:	1 000 000	2 750 934		
					śr. własne	150 000	412 640		
					śr. EFRR/RPO WSL	850 000	2 338 294		
							4 222 023	Ogółem	1 120 000
12	G.2. Zainwestuj w Częstochowie	RM	2012-2013	1 535 639	bieżące, z tego:	572 551			
					śr. własne	171 371			
					śr. EFRR/RPO WSL	401 180			
				1 535 639	Ogółem	572 551			
13	S.1. Budowa monitoringu wizyjnego dla Miasta Częstochowy "Bezpieczny region"	NA	2009-2013	43 542	bieżące, z tego:	41 082			
					śr. własne	36 934			
					śr. EFRR/RPO WSL	4 148			
				4 242 280	majątkowe, z tego:	3 618 223			
					śr. własne	573 358			
					śr. EFRR/RPO WSL	3 044 865			

				4 285 822	Ogółem	3 659 305							
14	S.2. Zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania dla Centrum Powiadamiania Ratunkowego	NA	2004 - 2016	750 295	śr. budżetu miasta	140 000	100 000	100 000	100 000				
15	S.3. Zł@ pmy się w sieci – przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Mieście Częstochowa	MOPS	2011-2014	1 480 298	bieżące, z tego:	237 154	391 442						
					śr. EFRR/POIG	171 343	279 906						
					śr. budżetu państwa	30 237	49 395						
								1 480 298	Ogółem	237 154	391 442		
16	S.4. Internet oknem na świat - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Częstochowa	BFE	2012-2015	940 000	bieżące, z tego:	260 000	326 000	324 000					
					śr. własne	39 000	48 900	48 600					
					śr. EFRR/POIG	187 850	235 535	234 090					
									śr. budżetu państwa	33 150	41 565	41 310	
				1 460 000	majątkowe, z tego:	660 000	800 000						
					śr. własne	99 000	120 000						
					śr. EFRR/POIG	476 850	578 000						
									śr. budżetu państwa	84 150	102 000		
				2 400 000	Ogółem	920 000	1 126 000	324 000					
17	S.5 E-usługi dla mieszkańców Częstochowy	NA	2008-2013	6 694 195	majątkowe, z tego:	35 000							
					śr. własne	35 000							
								7 484 869	Ogółem	35 000			
OGÓŁEM				175 903 310	śr. UE	76 988 462	3 483 585	234 090	0				
					śr. Własne/z budżetu miasta	26 033 269	734 831	148 600	100 000				
					śr. budżetu państwa	147 537	192 960	41 310	0				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Częstochowy zatwierdzonego 26 kwietnia 2012 r. uchwałą nr 360/XXI/2012 i Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Częstochowy na lata 2013 - 2044

Tabela 18 Plan finansowy dla przedsięwzięć z udziałem środków innych niż z budżetu miasta

Lp.	Wnioskodawca zadania	Nazwa zadania	Termin realizacji	Budżet JST	Budżet Państwa	Środki własne/prywatne	Środki UE	Inne	Razem
1	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Zygmunta w Częstochowie	P.11. Rewitalizacja zespołu poklasztorneho parafii św. Zygmunta w Częstochowie	2011-2013	-	-	1 875 000	10 625 000	-	12 500 000
2	OKAP – Developer Anna Olczyk, Oczyszczalnia Ścieków Warta	P.12. Sport Park Częstochowa/Wielofunkcyjna hala sportowo – rekreacyjna wraz zapleczem Częstochowa ul. Równoległa 76/80	2013 - 2014			3 050 000	15 250 000	12 200 000	30 500 000
3	POLONTEX S.A	P.13. Centrum Usługowo – handlowe – biurowe. Centrum Wspierania Nowych Technologii wraz z przestrzenią wystawienniczą, Izba Pamięci Przemysłu Włókienniczego	2014 - 2017	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	11 000 000
4	GALTEX S.A	P.14. Centrum Usługowo – Handlowo - Biurowe	2015 - 2020	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	40 000 000
5	Tomasz Górski ROBEX EUROEKSPERT	P.15. Modernizacja i rozbudowa hali sportowej do gry w squaha wraz z zapleczem rekreacyjnym	2013 - 2015			600 000	3 000 000	2 400 000	6 000 000
6	Fundacja Pomocy Kobietom Eurohelp w Częstochowie	P.16 Centrum Inicjatyw Społecznych i Wsparcia Rodziny	2013 - 2015			625 000	1 250 000	625 000	2 500 000
7	Yawal S.A.	P.17. Działalność handlowa Strażacka/Nadrzeczna	2014 - 2015			300 000	1 500 000	1 200 000	3 000 000
8	Pro Invest	P.18. Odbudowa drukarni na przy ul. Waszyngtona 2	2012- 2013			1 200 000	6 000 000	4 800 000	12 000 000
9	Limar Sp. z o.o.	P.19. Centrum handlowo-usługowo-rozrywkowe,	2013-2015	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

10	NZOZ „Zdrowie”	P.20. Odnowa budynku przychodni - ul. Łukasieńskiego 42/48	2012-2013						2 000 000
11	Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie	P.21. Adaptacja budynków powojсковych na cele społeczne, edukacyjne i szkoleniowe	2011-2013						5 200 000
12	KMA POLAND Sp. z o.o.	P.22. Remont obiektu o funkcji przemysłowej – Mielczarskiego 21/23	2012-2015						8 000 000
13	MTK MORION Sp. z o.o.	P.23. Rozwój Parku Atrakcji Żłota Góra – utworzenie Centrum Kulturalno-Rekreacyjno-Sportowego	2012-2013						10 000 000
14	HOTEL SCOUT	P.24 Centrum Sportu Rekreacji i Rozrywki Rodzinnej- ul. Drogowców 12	2011-2012		1 500 000	7 500 000	6 000 000		15 000 000
15	Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A.	P.25. Centrum Biznesowo – Kulturalne PLATON	2012-2015		1 500 000	7 500 000	6 000 000		15 000 000
16	GEMINA sp. z o.o.	P.26. Rewitalizacja obiektu i terenu poprzemysłowego dla potrzeb gospodarczych i społecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych przy ul. Kucelińskiej 22	2012 - 2013						200 000
17	Biedroń Nieruchomości Sp. zo.o Sp.K.	P.27. Rewitalizacja kamienicy w Częstochowie przy ul. Garibaldiiego30	2012-2013		150 000	750 000	600 000		1 500 000
PODSUMOWANIE					10 800 000	53 375 000	33 825 000		174 400 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Częstochowy zatwierdzonego 26 kwietnia 2012 r. uchwałą nr 360/XXI/2012 i kart projektu złożonych do Urzędu Miasta przez Inwestorów zainteresowanych uwzględnieniem ich projektów w MPR.

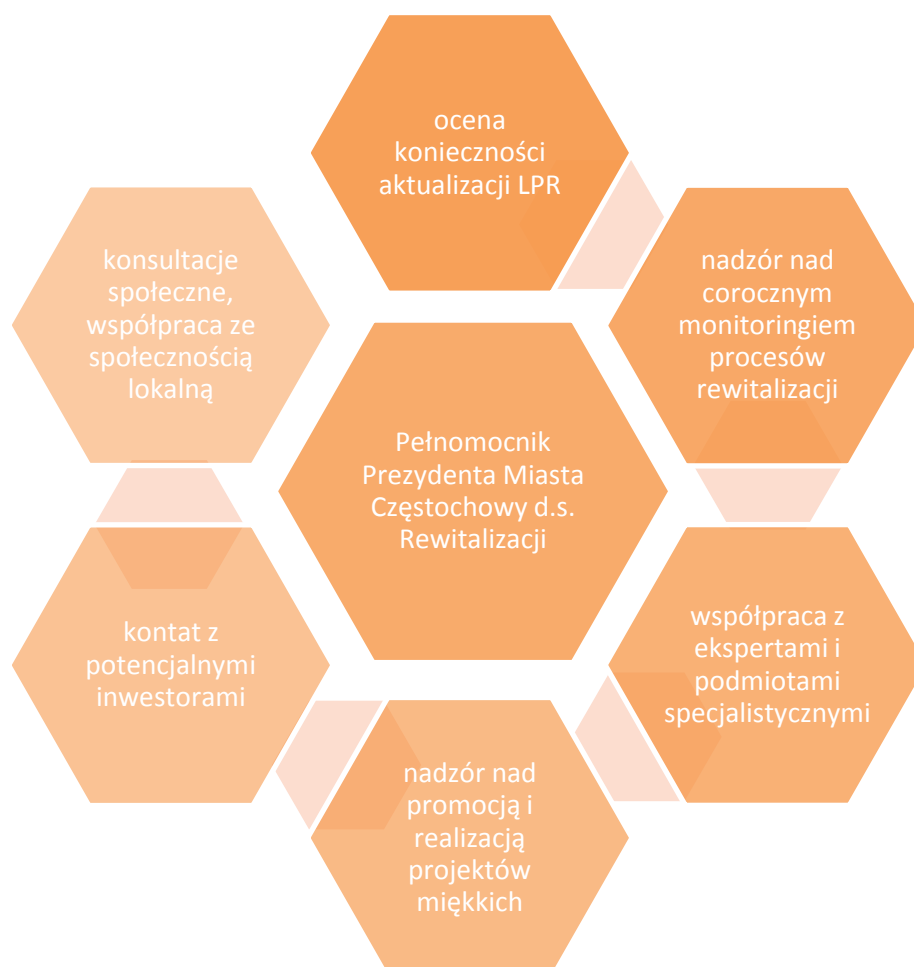
7. WDRAŻANIE MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI – SYSTEM AKTUALIZACJI

Zarządzanie procesem wdrażania działań rewitalizacyjnych jest niezwykle ważnym czynnikiem. Dotychczasowe działania mające głównie na celu realizację projektów inwestycyjnych zdały swój egzamin, a miasto zdecydowanie ulega korzystnym przeobrażeniom. Aktualizacja działań i dodanie obszaru działań społecznych i promocyjnych wymaga dużej aktywności na tym polu.

Realizacja procesów rewitalizacyjnych w mieście oznacza, iż MPR został wdrożony, a w chwili obecnej trzeba przyjąć zasady jego aktualizacji i aktywnego monitoringu. W tym celu konieczne jest ograniczenie i uproszczenie procesów decyzyjnych i skupienie się przede wszystkim na działaniach inwestycyjnych oraz promocji projektów społecznych.

Za koordynację działań ujętych w MPR, monitoring rezultatów MPR i aktualizację programu odpowiada Pełnomocnik Prezydenta Miasta Częstochowy do spraw Rewitalizacji.

Tablica 2 Zakres odpowiedzialności Pełnomocnika Prezydenta Miasta Częstochowy d.s. Rewitalizacji

Pełnomocnik Prezydenta Miasta Częstochowy d.s. Rewitalizacji:

- a) koordynuje, za pośrednictwem Zespołu d.s. Wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji, realizację sektorowych polityk i programów operacyjnych w zakresie dotyczącym obszaru rewitalizacji, pod kątem założonych celów i rezultatów MPR,
- b) współpracuje z partnerami w sektorze gospodarczym i społecznym oraz zapewnia informację o programie i komunikację społeczną,
- c) współpracuje z Komisją Doradczą Rady Miasta, Radami Dzielnic, partnerami z sektora publicznego, organizacjami pozarządowymi, jednostkami gospodarczymi, obywatelami,
- d) zapewnia, we współpracy z Wydziałem Rozwoju Miasta i Biurem Funduszy Europejskich spójność MPR ze strategią rozwoju miasta oraz ukierunkowanie programu pod kątem optymalnego wykorzystania możliwości pozyskania wsparcia zewnętrznego zarówno dla działań planowanych przez Urząd Miasta i jednostki podległe, jak partnerów zewnętrznych,
- e) określa, przy pomocy Zespołu d.s. Wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji, potrzeby dotyczące pomocy technicznej dla jednostek gminnych i partnerów zewnętrznych w zakresie planowania i realizacji projektów i programów,
- f) prowadzi monitoring rezultatów MPR, we współpracy z Wydziałem Nadzoru i Administracji, Wydziałem Rozwoju Miasta, Wydziałem Inwestycji i Zamówień Publicznych i Biurem Funduszy Europejskich.

Zespół d.s. Wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji, w skład którego wchodzi przedstawiciele wydziałów i jednostek organizacyjnych podlegających gminie, odpowiada za:

- a) wypracowanie koncepcji działań, proponowanych do realizacji w ramach MPR, poprzez zaangażowanie członków Zespołu w pracę tematycznych grup roboczych, tworzonych przez Pełnomocnika stosownie do potrzeb,
- b) rekomendację działań i zadań do ujęcia w części operacyjnej programu (dotyczącej okresu najbliższych 1-6 lat), po dokonaniu wstępnej analizy celowości, ich wykonalności organizacyjnej i prawnej oraz zgodności z politykami sektorowymi opracowanych w postaci kart projektów,
- c) wypracowanie zestawu mierników na potrzeby monitoringu rezultatów MPR,
- d) zapewnienie gromadzenia danych na potrzeby monitoringu MPR w swoich jednostkach organizacyjnych.

Propozycje zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych do ujęcia w MPR zgłaszają przedstawiciele:

- Rady Miasta – Komisja Doradcza,
- Rad Dzielnic,
- partnerów z sektora publicznego,
- organizacji pozarządowych,
- jednostek gospodarczych
- obywateli.

Odpowiednio wypełnioną kartę projektu (wzór w załączeniu) należy dostarczyć do Pełnomocnika Prezydenta Miasta Częstochowy ds. Rewitalizacji. Zgodnie z przyjętymi założeniami karta projektu wymaga tylko

syntetycznych informacji o proponowanym projekcie, ograniczając tym samym wstępne koszty opracowania dokumentacji projektu.

Aktualizacja programu rewitalizacji dokonywana jest:

- w zakresie projektów i programów przewidzianych do realizacji w okresie operacyjnym – w terminach określonych każdorazowo dla aktualizacji Wieloletniej Prognozy Finansowej,
- w zakresie diagnozy stanu obszaru rewitalizacji - nie rzadziej niż co 3 lata.
- w zakresie pozostałych planowanych działań - stosownie do potrzeb.

Aktualizację MPR zatwierdza Rada Miasta, na wniosek Prezydenta Miasta. Projekt aktualizacji MPR w części operacyjnej obejmuje działania zarekomendowane przez Zespół d.s. Wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji. Zespół dokonuje rekomendacji działań w drodze głosowania.

Sporządzając projekt aktualizacji MPR, Pełnomocnik d.s. Rewitalizacji:

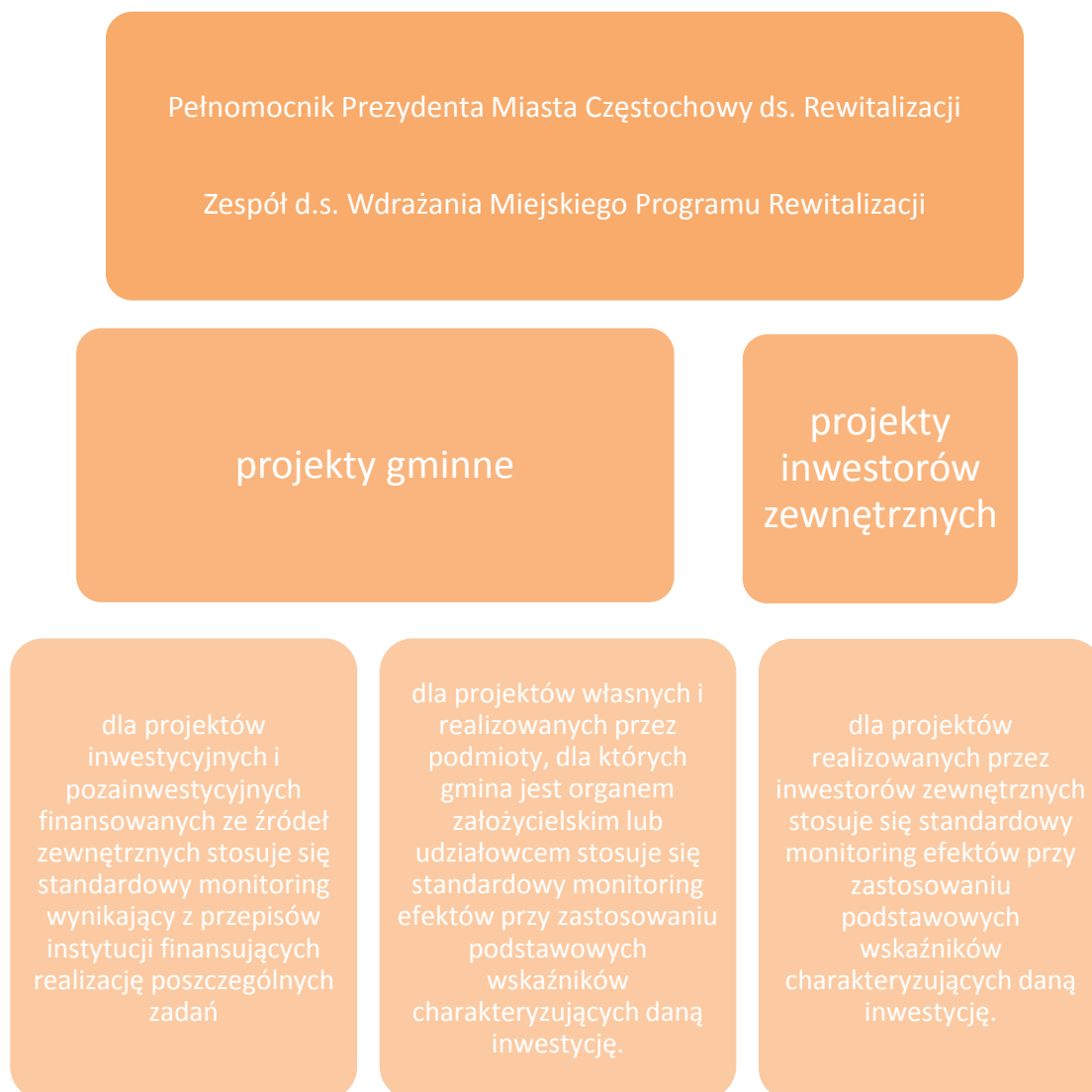
- przyjmuje propozycje zadań inwestycyjnych i działań nieinwestycyjnych, zgłaszane przez:
  - I. Członków Zespołu d.s. Wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji,
  - II. Komisję Doradczą,
  - III. Partnerów z sektora publicznego oraz organizacji pozarządowych,
  - IV. Obywateli i jednostki gospodarcze.
- przedstawia własne propozycje działań do ujęcia w MPR,
- powołuje, w zależności od potrzeb, grupy robocze spośród członków Zespołu d.s. Wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji i partnerów zewnętrznych, w celu dopracowania propozycji działań, dokonania wstępnej analizy ich wykonalności oraz uzgodnień ze służbami finansowymi (w stosunku do działań proponowanych do realizacji w okresie operacyjnym),
- przeprowadza konsultacje społeczne i uzyskuje opinię Komisji Doradczej Rady Miasta d.s. Rewitalizacji.

8. MONITORING I OCENA DZIAŁAŃ

Monitoring i ocena działań pozwalają na skuteczne wsparcie procesu, szczególnie gdy podlega on aktualizacjom i dostosowaniu do wymogów otoczenia. Skuteczne monitorowanie procesu rewitalizacji nie oznacza rozbudowy struktur monitoringowych, a jedynie zdefiniowanie zakresu odpowiedzialności wynikającego z poszczególnych realizacji projektowych. Zwraca się uwagę na fakt, iż w dużej większości przypadków stosuje się podwójne monitorowanie projektów [na poziomie realizacji samego projektu, a także na poziomie realizacji

poszczególnych dokumentów strategicznych, z których wynika realizacja projektu], co w efekcie utrudnia procesy inwestycyjne, a także obniża efektywność pracy.

Tablica 3 System monitoringu Miejskiego Programu Rewitalizacji

W celu sprawnego i efektywnego wdrażania Programu Rewitalizacji Miasta, stosowane będzie standardowe monitorowanie realizowanych projektów [zarówno inwestycyjnych, jak i pozainwestycyjnych], wynikające z przepisów prawa oraz wytycznych instytucji finansujących, bądź też wspierających finansowanie, czy też realizację poszczególnych projektów.

Monitorowanie efektów rzeczowych a także społecznych [programy społeczne, projekty pozainwestycyjne] obejmować będzie przede wszystkim wskaźniki produktu i (o ile to możliwe) rezultatu oraz oddziaływania. Bazą odniesienia będzie w tym przypadku katalog wskaźników, ujętych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013.

Pełnomocnik d.s. Rewitalizacji opracowuje system monitorowania MPR, na podstawie wypracowanego przez Zespół ds. Wdrażania MPR zestawu mierników. Wypracowane przez Zespół mierniki odnoszą się głównie do zadań inwestycyjnych i obejmują:

Tabela 19 Mierniki Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Częstochowy

<i>lp.</i>	<i>miernik</i>	<i>suma</i>
1	powierzchnia obiektów wybudowanych / wyremontowanych / poddanych renowacji i przeznaczonych na cele gospodarcze / edukacyjne / turystyczne / rekreacyjne / społeczne i kulturalne w obszarze rewitalizacji (obiekt powinien realizować minimum 2 cele z wyżej wymienionych)	[m ²]
2	długość wybudowanych / wyremontowanych / zmodernizowanych dróg w obszarze rewitalizacji	[m]
3	liczba mieszkań w wyremontowanych / zmodernizowanych budynkach mieszkalnych w obszarze rewitalizacji	[szt]

Źródło: mierniki wypracowane przez Zespół ds. Wdrażania MPR

W przypadku projektów mieszkaniowych mierniki powinny wynikać również z załącznika nr 4 do uszczegółowienia RPOWŚ, zawierającego m.in. Wytyczne w zakresie mieszkalnictwa.

Właściwe wydziały Urzędu Miasta i jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację i wdrażanie zadań MPR odpowiadają za gromadzenie danych dotyczących wskaźników monitoringowych dla realizowanych zadań i projektów oraz dla MPR.

Pełnomocnik ds. Rewitalizacji odpowiada za analizę, na podstawie gromadzonych danych, zjawisk i procesów społecznych, gospodarczych i przestrzennych występujących w obszarze rewitalizacji, a także śledzi zewnętrzne uwarunkowania realizacji programu, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości pozyskiwania wsparcia realizacji MPR ze środków zewnętrznych.

Raz w roku, Pełnomocnik ds. Rewitalizacji dokonuje oceny rezultatów realizacji zadań objętych programem rewitalizacji oraz uwarunkowań zewnętrznych realizacji MPR, zamieszczając wyniki w raporcie rocznym w terminie składania sprawozdań z realizacji budżetu.

Miejski Program Rewitalizacji jest dokumentem programowym, przygotowywanym, wdrażanym i monitorowanym przy znaczącym współdziałaniu społeczności lokalnej. Istnieje zatem potrzeba, aby społeczność lokalna była rzeczowo informowana o wszelkich działaniach obejmujących wskazane w dokumencie inwestycje oraz programy.

Za właściwe informowanie i promocję Miejskiego Programu Rewitalizacji na poziomie miasta odpowiedzialny będzie Prezydent Miasta lub też oddelegowana przez Prezydenta osoba. Informacja o ostatecznym wykazie zadań (w tym inwestycyjnych) zawartych w programie oraz planowanym czasie ich realizacji będzie udostępniana w następujący sposób:

- publikacja programu w BIP,
- publiczne prezentacje programu przy okazji różnorodnych spotkań ze społecznością lokalną,
- informacje dotyczące programu będą przekazywane za pośrednictwem mediów (telewizja, prasa, Internet).

Władze Miasta będą współpracować z organizacjami reprezentującymi społeczność lokalną, w tym z reprezentantami przedsiębiorców i mieszkańców tych obszarów, których dotyczą zadania przyjęte w programie. Wzajemna komunikacja powinna sprzyjać zrozumieniu celów programu rewitalizacji oraz modyfikacji rozwiązań programu dla poprawy jakości życia mieszkańców.

Rekomenduje się podjęcie współpracy z Jednostką Otoczenia Biznesu, która będzie integrowała środowisko inwestorów i potencjalnych inwestorów miejskich, a także inicjowała procesy inwestycyjne i pozainwestycyjne.

Istotnym czynnikiem rozwojowym w obszarze rewitalizacji jest możliwość tworzenia partnerstw publiczno – prywatnych. Wykorzystanie możliwości współpracy z podmiotem gospodarczym w ramach prawnie uregulowanych rozwiązań daje szansę realizacji złożonych zadań inwestycyjnych przy jednoczesnym zmniejszonym udziale własnych środków finansowych miasta.

9. PROMOCJA I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA

Podstawą przyjętych działań jest uzyskanie efektu w postaci poinformowania jak najszerszej grupy osób o formie i zakresie przyjętych do realizacji zadań. Lokalny Program Rewitalizacji ma na celu między innymi zachęcenie mieszkańców do udziału w procesach inwestycyjnych (szczególnie na poziomie planowania strategicznego).

Ze względu na ograniczony poziom środków finansowych, konieczne jest zastosowanie takich narzędzi, które dadzą pożądany efekt informacyjny i promocyjny, a także wpłyną na jakość konsultacji społecznych.

Tablica 4 Zakres działań promocyjnych przewidzianych w ramach MPR

Działania promocyjne w ramach programu będą prowadzone przy użyciu narzędzi, przedstawionych na poniższym schemacie:

Działanie	Opis
Konferencje	<ul style="list-style-type: none"> • Kilkugodzinne, mające formę informacyjną, z przewidzianym panelem dyskusyjnym, mającym na celu wskazanie ewentualnych kierunków rozwoju oraz omówienie wypracowanych zasad współpracy w ramach PPP. • Podstawowa forma prelekcji – przekaz multimedialny w formie prezentacji, wraz z omówieniem poszczególnych slajdów. • Język konferencji – polski, streszczenie konferencji tłumaczone na język angielski i publikowane w materiałach promocyjnych.
Informacje prasowe (podstawowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Zwięzła forma komunikatu z omówieniem najważniejszych faz rozwoju projektu oraz wskazaniem terminów konferencji, spotkań i warsztatów

Informacje prasowe (artykuły)	<ul style="list-style-type: none"> • Min. 3 artykuły prasowe prezentujące idee projektu, omówienie wszystkich najważniejszych elementów projektu, krótką prezentację partnerów projektu, zawierające materiały graficzne (zdjęcia, slajdy, wizualizacje).
Informacje internetowe	<ul style="list-style-type: none"> • Zakładka na stronie www.czestochowa.pl zawierająca aktualne informacje dotyczące Miejskiego Programu Rewitalizacji (w języku polskim)
Warsztaty CHARETTE	<ul style="list-style-type: none"> • Kluczowe narzędzie planowania przestrzennego związanego ze zaktualizowanym programem rewitalizacji, umożliwiające połączenie planowania z jednoczesną partycypacją społeczeństwa w procesach rewitalizacyjnych (na etapie planistycznym).

Wszelkie działania informacyjne mają służyć przede wszystkim jak najlepszej promocji inwestycyjnej i turystycznej miasta. Działania te zmierzają do wzmocnienia przekonania o atrakcyjności miasta wśród inwestorów i mieszkańców. Oferty inwestycyjne, plany działań przestrzennych i plany działań w partnerstwie publiczno-prywatnym preferuje się przygotowywać w formie warsztatów Charette, które w sposób spektakularny maksymalizują efekt projektu. Od powodzenia powyższych działań zależy zarówno rozwój obszaru stanowiącego przedmiot projektu, ale także realizacja innych (zbliżonych tematycznie) projektów, dla których mają zostać wypracowane warianty realizacyjne.

KARTA PROJEKTU

1.	Tytuł projektu / adres	
2.	Projektodawca/ adres	
3.	Krótki opis projektu	
4.	Stan własności	
5.	Zgodność z celem nadrzędnym MPR	☐ Ożywienie gospodarcze i społeczne miasta ☐ Zwiększenie potencjału turystycznego i kulturowego
6.	Obszar lokalizacji projektu w MPR	☐ RM1 Śródmieście ☐ RM2 Raków – Ostatni Grosz ☐ RP1 Papiernia – Warta ☐ RP2 Wełnopol – Elanex ☐ RP3 Częstochowski Park Przemysłowy ☐ RP4 Złota Góra ☐ RP5 Stawy „Bałtyk” – „Adriatyk” ☐ RP6 Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie ☐ RP/M 1 Zawodzie - Dąbie, ☐ RP/M 2 Błeszno - Wrzosowiak
7.	Grupa działań, której dotyczy projekt	☐ A.REGENERACJA PRZESTRZENI PUBLICZNYCH; ☐ B.POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA I ZAPOBIEGANIE PRZESTĘPCZOŚCI; ☐ C.REWALORYZACJA ZABYTKÓW; ☐ D.WZMOCNIENIE STRUKTURY GOSPODARCZEJ W OBSZARACH REWITALIZACJI MIEJSKIEJ; ☐ E.WZBOGACENIE OFERTY KULTURALNEJ I ROZRYWKOWEJ; ☐ F.WSPARCIE AKTYWNOŚCI I INTEGRACJI LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI; ☐ G.PROFILAKTYKA I PROMOCJA ZDROWIA, ZWALCZANIE CHORÓB; ☐ H.REWALORYZACJA I ROZBUDOWA SYSTEMU PARKÓW ORAZ TERENÓW SPORTOWO-REKREACYJNYCH; ☐ I.PORZĄDKOWANIE STAREJ TKANKI URBANISTYCZNEJ; ☐ J.PONOWNE ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW I OBIEKTÓW POPRZEMYSŁOWYCH; ☐ K.POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA RUCHU PIESZEGO I USPRAWNIENIE RUCHU KOŁOWEGO W REWITALIZOWANYCH OBSZARACH MIEJSKICH; ☐ L.MODERNIZACJA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ; ☐ M.INSTRUMENTY PLANISTYCZNE;

8.	Grupa beneficjentów, do której należy wnioskodawca	☐ Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia. ☐ Podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki i stowarzyszenia. ☐ Podmioty działające na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego wybrane zgodnie z prawem zamówień publicznych. ☐ Szkoły wyższe. ☐ Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych. ☐ Organizacje pozarządowe. ☐ Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej). ☐ Spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe. ☐ Przedsiębiorcy. ☐ TBS. ☐ Administracja rządowa. ☐ Porozumienia w/w podmiotów. ☐ Podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno – prywatnym.
9.	Budżet projektu (PLN)	
10.	Źródła finansowania części własnej projektu	☐ budżet gminy .....PLN ☐ Środki własne/prywatne.....PLN ☐ Środki Unii Europejskiej.....PLN ☐ Inne.....PLN
11.	Harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia: Termin zakończenia:
12.	Po zrealizowaniu projektu nastąpi wzmocnienie potencjału rewitalizowanego obszaru	☐ Gospodarczego ☐ Kulturowego ☐ Turystycznego ☐ Mieszkaniowego ☐ Bezpieczeństwa społecznego ☐ Środowiskowego
13.	Kompleksowość (czy projekt jest realizowany wspólnie w porozumieniu z j.s.t.)?	☐ tak ☐ nie
14.	Komplementarność z innymi zrealizowanymi/realizowanymi projektami	☐ tak ☐ nie
15.	Stan prac nad przygotowaniem projektu	☐ Koncepcja/ założenia ☐ Pełna dokumentacja ☐ Rozpoczęta realizacja
16.	Wstępne Studium Wykonalności	☐ tak ☐ nie
17.	Wskaźniki produktu*	
18.	Wskaźniki rezultatu*	
19.	Partnerzy projektu	

*Zgodnie z załącznikiem nr 9 „Wskaźniki” do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013.

Poniżej przedstawiono zestawienie zadań, które zostały wykluczone podczas aktualizacji MPR 2013+ ze względu na ich zakończenie, bądź brak informacji o możliwości ich realizacji.

Zadania zakończone bądź nie realizowane

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość projektu	Beneficjent
1.	„Rozbudowa i remont budynku Filharmonii Częstochowskiej”	2009-2012	37211519 w tym śr. pom. 15254489	Gmina Miasto Częstochowa – IŻ
2.	„Modernizacja budynku przy ul. św. Augustyna 32”	2011-2012	600 000	Gmina Miasto Częstochowa - KM
3.	„Budowa budynków mieszkalnych wielorodzinnych przy ul. Bardowskiego”	2010-2012	11590000	Gmina Miasto Częstochowa - IZ
4.	„Budowa nowoczesnego systemu transportu zbiorowego w Częstochowie – rozbudowa infrastruktury tramwajowej, drogowej i pasażerskiej dla obsługi osiedli: Wrzosowiak, Raków i Błeszno”	2010-2012	82150891 w tym śr. pom. 68339578	Gmina Miasto Częstochowa – IZ/MZDiT
5.	„Modernizacja dwóch budynków przy ul. Żareckiej 42A i 42C”	2008-2012	2 299 892 w tym śr. pom. 704767	Gmina Miasto Częstochowa – KM
6.	„Stworzenie systemu i punktów e-informacji kulturalnej w sieci miejskich bibliotek publicznych w Częstochowie”	2010-2012	157 884	Gmina Miasto Częstochowa - KPS
7.	„Wiaty przystankowe”	2012	200 000	Gmina Miasto Częstochowa – MZDiT
8.	„Zakup składów tramwajowych dla potrzeb nowej linii tramwajowej w Częstochowie”	2010-2012	41 230 000 sr. pom. 35 045 500	MPK, Gmina Miasto Częstochowa – MZDiT
9.	„Termomodernizacja oraz montaż kolektorów słonecznych w obiektach Miejskiego Szpitala Zespołowego w Częstochowie”	2012 -2013	8545645 w tym śr. pom 7263798 wkład własny z budżetu miasta 1281847	SPZO Miejski Szpital Zespołowy, Gmina Miasto Częstochowa – ZD /